

Archeologienota Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem Pelt – Herent

Verslag van Resultaten

Ons kenmerk :	ORTEC2600455
Kenmerk initiatiefnemer :	GT-250550-64
Auteurs :	Vincent Verhagen Liesbet Van den Bruel Simon Jansen Ward Decramer Alexander Doucet
Datum verslag :	27 maart 2026
Projectcode Onroerend Erfgoed :	2026C233
Wettelijk depot :	D/2026/15.001/14

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de Ferrariskaart (ca. 1777; bron: AGIV)

Auteurs & autorisatie:

Vincent Verhagen (OE/ERK/Archeoloog/2023/00021)

Liesbet Van den Bruel (OE/ERK/Archeoloog/2015/00025)

Simon Jansen

Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023)

Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)

Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014)

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Wettelijk depot: D/2026/15.001/14

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Bureauonderzoek	4
1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Archeologische voorkennis	6
1.3 Onderzoeksopdracht	6
1.3.1 Vraagstelling	7
1.3.2 Voorwaarden opstellen archeologienota	7
1.3.3 Randvoorwaarden	8
1.4 Beschrijving van de geplande werken	9
1.4.1 Huidige situatie	9
1.4.2 Geplande werken	10
1.5 Werkwijze	12
2 Assessmentrapport	13
2.1 Landschappelijke ligging	13
2.1.1 Tertiair- en quartairgeologie	16
2.1.2 Bodemkaart	17
2.1.3 Conclusie	17
2.2 Historische beschrijving van het onderzoeksgebied	21
2.2.1 Historiografische bronnen	21
2.2.2 Historische cartografie	23
2.3 Archeologisch kader van het projectgebied	32
2.3.1 CAI-gegevens	33
2.3.2 (Archeologie)nota's	36
2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	38
2.5 Synthese en beantwoording onderzoeksvragen	41
Bibliografie	43
Ondertekening	44

Deel 1: Bureauonderzoek

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode Onroerend Erfgoed	2026C233 (bureauonderzoek)
Erkend archeoloog	Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014) Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023) Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)
Locatie	Provincie: Limburg Gemeente: Pelt Adres: Herent (Fig. 1.1)
Kadastrale gegevens	Pelt, afdeling 4, Neerpelt, afdeling 2, sectie D, percelen 407B, 407C
Bounding Box	Punt 1: X = 225385, Y = 210723 Punt 2: X = 225434, Y = 210812
Oppervlakte projectgebied (buiten een archeologische zone)	7 426 m ²
Vergunningsgebied	2 857 m ²
Einddatum bureauonderzoek	27 maart 2026
Relevante termen¹	Limburg; Kempen; Zandgronden; droge gronden; OB-gronden; Steentijd; Metaaltijden; Romeinse periode; Middeleeuwen; Nieuwe Tijd.
Bebouwde zones	Het projectgebied is momenteel niet meer bebouwd.

¹ <https://thesaurus.onroenderfgoed.be>

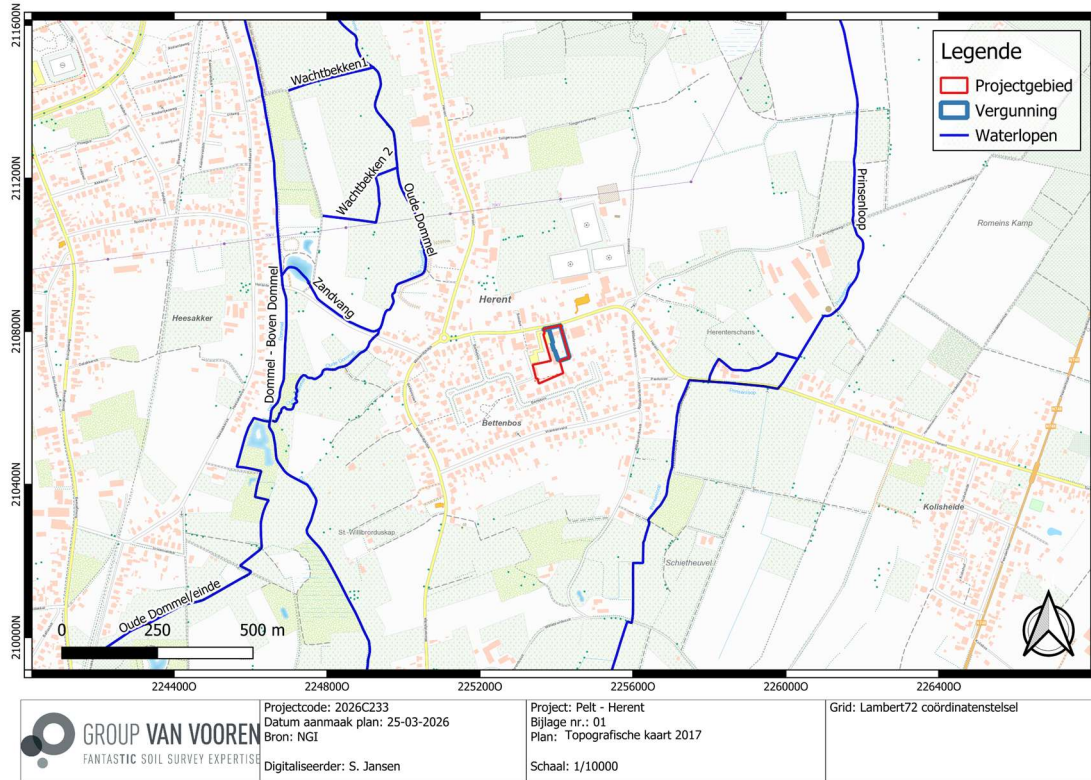

Fig. 1.1: Topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied (© NGI).

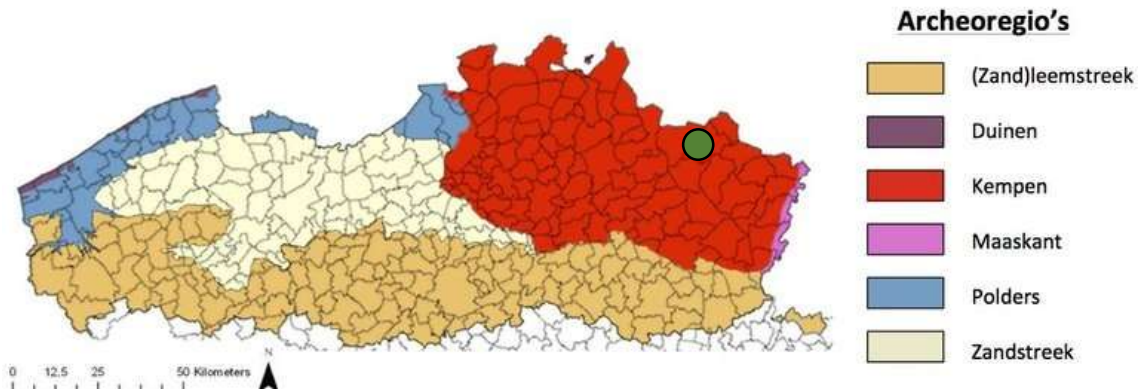

Fig. 1.2: Archeoregio's van Vlaanderen met situering van het projectgebied².

² <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoekbalans/archeologie>

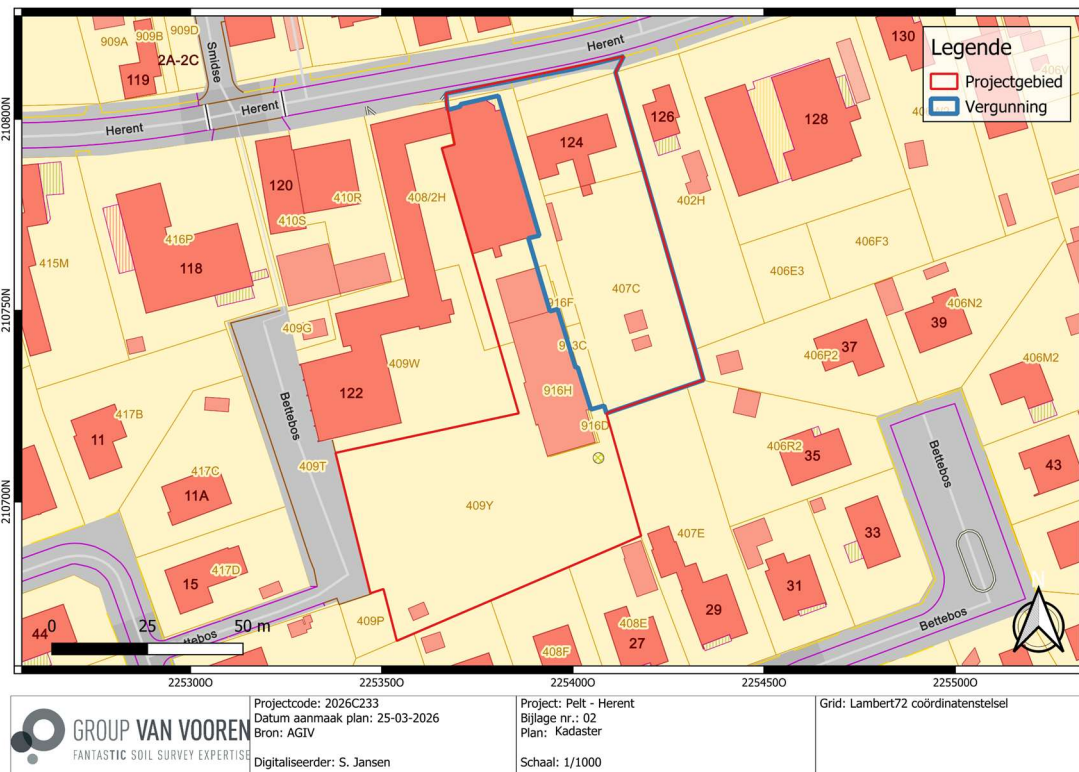

Fig. 1.3: Kadasterplan met situering van het projectgebied (© AGIV).

1.2 Archeologische voorkennis

N.v.t.

1.3 Onderzoeksopdracht

Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen.

De Code van Goede Praktijk draagt een aantal mogelijke fasen aan, opgedeeld in vooronderzoek zonder ingreep in de bodem (bureaustudie, landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek, veldkartering) en vooronderzoek met ingreep in de bodem (verkennend archeologisch booronderzoek, waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten, proefputten in functie van steentijd artefactensites). Na voltooiing van elke fase in het vooronderzoek wordt afgewogen of verder vooronderzoek noodzakelijk is en wat de aard van dat vooronderzoek is. Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven.
- een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.
- een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken.
- een plan van aanpak voor een behoud *in situ* op te maken.

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria, aangezien het doel van een archeologisch vooronderzoek is om met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bovenstaande informatie te kunnen leveren:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

1.3.1 Vraagstelling

- Kan de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende gestaafd worden?
- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?
- Zijn er indicaties voor bodemverstoringen die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen (gehad) hebben op de gaafheid van het bodemarchief, c.q. archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk potentieel van de aanwezige sites?
- Kan er een vrijgave zonder bijkomstige maatregelen geopteerd worden of dienen er maatregelen te worden voorgesteld om een eventueel behoud *in situ* van een aanwezige archeologische site te verwezenlijken? Hoe kunnen deze maatregelen afgedwongen en gecontroleerd worden?

1.3.2 Voorwaarden opstellen archeologienota

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een aanvraag voor een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen.
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen.
- De ruimtelijke bestemming van het terrein.
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of buiten een archeologische site volgens de CAI (Centraal Inventaris, Onroerend Erfgoed).

In dit geval ligt het terrein buiten een gebied geen archeologie (GGA), zijnde een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Bovendien ligt het projectgebied buiten een vastgestelde archeologische zone en buiten een beschermde archeologische site. Het terrein is, volgens het gewestplan, gelegen in woongebied met landelijk karakter en woonuitbreidingsgebied. Gelet op de totale oppervlakte van de percelen (> 3 000 m²) en de ingreep in de bodem > 1 000 m² (Fig. 1.4), dient er een archeologienota opgesteld te worden.

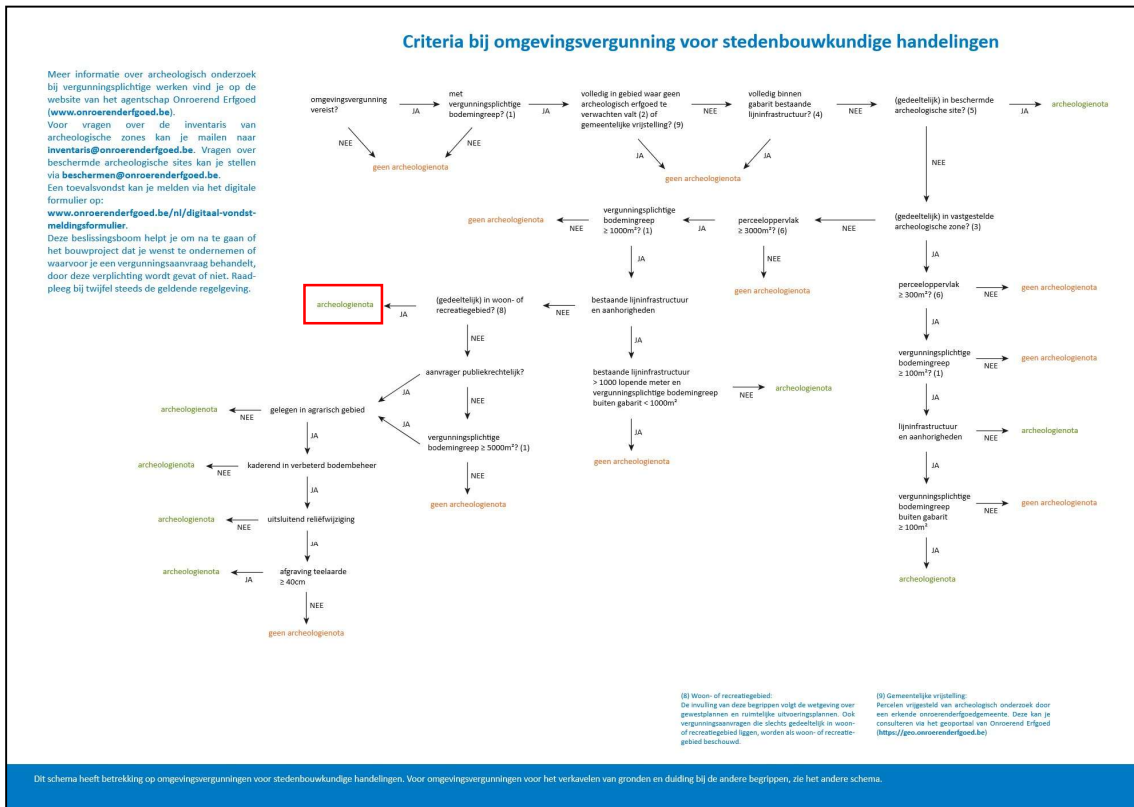

Fig. 1.4: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen (© www.onroenderfgoed.be).

1.3.3 Randvoorwaarden

De opdrachtgever heeft na overleg besloten om alle archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem in een uitgesteld traject te laten uitvoeren indien archeologisch vooronderzoek nodig zou zijn. De aanvraag tot uitstel van veldwerk komt omdat de initiatiefnemer pas definitief wenst te investeren in het project na de termijn van indiening van bezwaarschriften tijdens het openbaar onderzoek en de bindende adviezen van alle betrokken instanties om te voorkomen dat plannen dienen gewijzigd te worden. Dit vormt een juridische onwenselijkheid voor het uitvoeren van verder archeologisch vooronderzoek in huidig traject.

1.4 Beschrijving van de geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het projectgebied (Fig. 1.5) is momenteel niet meer bebouwd. De aanwezige gebouwen zijn reeds afgebroken door de gemeente Pelt. Het terrein is bouwrijp gemaakt. Enkel de boom is nog aanwezig. Deze boom dient behouden te blijven en wordt geïntegreerd in de nieuwe ontwikkeling.

Voorheen was het projectgebied ingericht als woongebied met een oprit, een tuinpad, een aangelegde tuin, etc. Er waren één hoofdgebouw (ca. 238 m²) en een vijftal kleine bijgebouwen (totaal: ca. 65 m²) aanwezig. In de tuin waren ook hagen, struiken en een boom aanwezig. Deze boom blijft behouden. Er is geen informatie voorhanden of de woning al dan niet voorzien was van een kelder. Het is onduidelijk wat de impact van deze landinrichting is op de bodemgesteldheid en de conservatiefactoren.

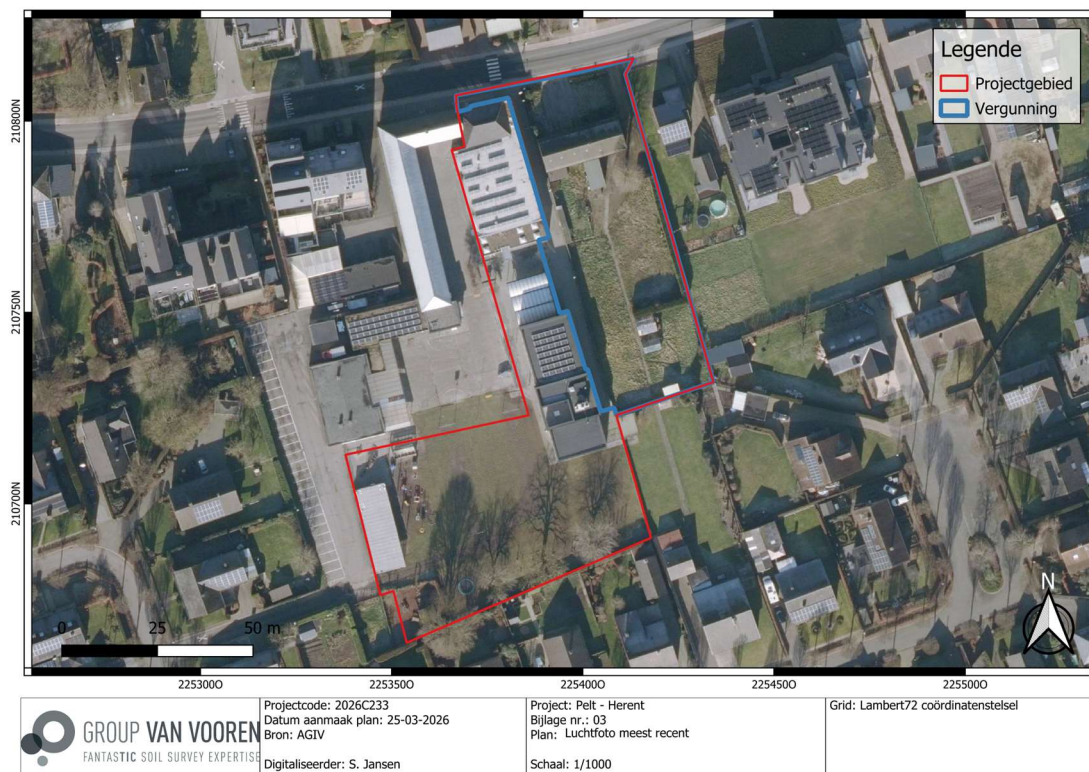

Fig. 1.5: Meest recente luchtfoto (2025) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

1.4.2 Geplande werken³

De geplande werken omvatten de realisatie van een parking aan de straat Herent (huisnummer 124) in de gemeente Pelt. De gemeente wil op deze manier betere parkeergelegenheid creëren voor de naastgelegen school, KJ-vereniging en ontmoetingscentrum.

Aan de oostzijde van het projectgebied wordt vanaf de rijweg een oprit aangelegd in **KWS-verharding** — een duurzame asfaltverharding van het type warm asfalt, die geschikt is voor intensief gebruik. De oprit loopt door tot achteraan het terrein en wordt in drie stroken verder naar het westen uitgebreid. De KWS-verharding zal een **breedte van 5 à 6 m** hebben en een **aanlegdiepte van ca. 50 à 60 cm-mv**. De **parkeerplaatsen** worden aangelegd met betonstraatstenen op een **diepte van ca. 40 à 50 cm-mv**. Ook de westelijke rand van het projectgebied wordt verhard met **betonstraatstenen** die een **verstoringdiepte van ca. 40 à 50 cm-mv** met zich mee zullen brengen. Aan de westzijde wordt ook een fietsenstalling geplaatst, waarvan de verstoring niet dieper zal reiken dan de betonstraatstenen. De totale oppervlakte van de verhardingen zal ca. 1 736 m² bedragen. Tussen de parkeerzones en langs de oprit worden hagen aangeplant. Op de noordelijke helft van het terrein wordt tevens een **groenzone** voorzien die opgedeeld is in betonstraatstenen, grindgazon, prairiebeplanting, gras, loofbomen, zitbanken en picknickbanken. Voor de **betonstraatstenen** en het **grindgazon** zal de verstoring maximaal een diepte van **ca. 40 cm-mv** hebben. Voor de aanplanting van **hagen en bomen** moet een verstoring van respectievelijk **50 x 50 x 50 cm en 100 x 100 x 100 cm** in acht worden genomen. De bestaande boom blijft behouden en wordt geïntegreerd in deze groenzone. De groenzone heeft een oppervlakte van ca. 532 m².

Op basis van de hierboven omschreven geplande werkzaamheden wordt uitgegaan van een volledige verstoring van het aanwezige bodemarchief.

³ Voor originele bouwplannen, zie bijlagen.

1.5 Werkwijze

Met dit bureauonderzoek, deel 1 van deze archeologienota, willen we inzicht krijgen in de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het onderzoeksgebied en de omgeving. Dat inzicht wordt verder getoetst aan de geplande ingrepen in de bodem. Het doel is te bepalen in hoeverre verder archeologisch onderzoek aangewezen is om zo te komen tot een programma van maatregelen teneinde de archeologische waarde en mogelijke kennisvermeerdering op archeologisch vlak voor de site en de omgeving van het projectgebied te kunnen inschatten. Om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen werden diverse bronnen geraadpleegd welke opgenomen staan in paragraaf 3. Bibliografie.

In het bureauonderzoek werden alle nodige gegevens verzameld en besproken om te komen tot een gefundeerde uitspraak betreffende de archeologische verwachtingen in het betrokken projectgebied.

De juiste afbakening van het projectgebied werd aangereikt door de opdrachtgever. Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische inventaris geraadpleegd (<https://cai.onroerenderfgoed.be> en <https://geo.onroerenderfgoed.be>). Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgeologische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en <https://dov.vlaanderen.be>.

Via <https://geopunt.be> werden de historische kaarten geraadpleegd (Ferrariskaart, Vandermaelenkaart, Atlas van Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van het jaar 1971 tot en met het jaar 2020; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Via <https://cartesius.be> werden de historische topografische kaarten geconsulteerd. www.onderderadar.be blijkt voor de toestand tijdens WOII een belangrijke bron van informatie in Limburg, Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke CadGIS viewer van de federale overheid (https://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

In eerste instantie werden zoveel mogelijk cartografische en bibliografische gegevens betreffende het projectgebied bekeken, samen met het opvragen van zoveel mogelijk gegevens bij de initiatiefnemer. Daarna hebben we getracht deze gegevens zo overzichtelijk mogelijk weer te geven door middel van tekst en kaarten die als bijlagen bij dit rapport zijn toegevoegd.

Alle nodige informatie werd verzameld via het internet en bibliografische bronnen. De bouwplannen voor een bouwvergunning werden aangereikt door het architectenbureau en door de opdrachtgever. De kaarten die als bijlagen zijn toegevoegd, zijn gemaakt of bewerkt met de software QGIS 3.22.

2 Assessmentrapport

2.1 Landschappelijke ligging

Deze paragraaf overloopt beknopt de landschappelijke context van het projectgebied. De aandacht wordt voornamelijk gevestigd op de aardkundige en hydrografische situering, de fysisch geografische context, de bodemtypologie en de algemene topografie.

Het projectgebied bevindt zich ten zuidoosten van de dorpskern van Pelt. Deze drie delen bevinden zich in de archeoregio van de Kempen. In de omgeving van het projectgebied stromen verschillende waterlopen. Op 320 m naar het oosten stroomt de Prinsenloop, terwijl 450 m ten westen de Oude Dommel en Dommel gesitueerd zijn (Fig. 1.1).

De dorpskern van Pelt ontwikkelde zich op een hoger en droog gelegen interfluvium (ca. 45–47,5 m TAW) tussen de Holvenloop en de Dommel (Fig. 1.8). Aardkundige gegevens tonen aan dat ten noorden van deze kern lager gelegen, nattere gronden voorkomen (ca. 41 à 43 m TAW). Het projectgebied bevindt zich, net als de dorpskern, op een hoger interfluvium tussen de Dommel en de Prinsenloop, met hoogtes rond 46,4 à 47 m TAW (Fig. 1.9 tot Fig. 1.10). Deze ligging weerspiegelt de bredere geomorfologische context; het terrein bevindt zich in de overgangszone tussen het hogere Kempens Plateau ten zuiden en de lager gelegen Vlakte van Bocholt, waar het reliëf geleidelijk afvlakt richting de Roerdalslenk. Binnen de contouren van het projectgebied zelf komen slechts beperkte hoogteverschillen voor (Fig. 1.10).

Het projectgebied bevindt zich in de Vlakte van Bocholt, net ten noorden van het Kempens Plateau. Hoewel het terrein aansluit op een noordelijke uitloper van dit plateau, ligt het zelf reeds binnen het laaggelegen landschap van de Vlakte van Bocholt, een regio die deel uitmaakt van de Roerdalslenk en gekenmerkt wordt door een complexe opbouw van oude, herwerkte Rijn- en Maasafzettingen. Deze geomorfologische setting verschilt duidelijk van het hoger gelegen Kempens Plateau ten zuiden van het projectgebied. Dat plateau bestaat uit een inversiereliëf dat gevormd werd door accumulatie van Maaspuin tijdens het Cromeriaan en nadien verder werd gemodelleerd door insnijding van de Demer en de Maas, en is opgebouwd uit de Zutendaal Grinden en de Winterslag Zanden. Het projectgebied bevindt zich echter niet op dit plateau, maar op het lagere interfluvium dat uitloopt in de Vlakte van Bocholt, waar de ondergrond wordt gedomineerd door Rijn-gedomineerde quartaire sedimentpakketten die landschappelijk aansluiten op de Roerdalslenk⁴

De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde ecologische gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel. Archeologische sites uit de Steentijd beperken zich echter niet tot deze gradiëntzone. Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

- Ecologische gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.

⁴ Beerten 2003, 5.

- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het Laat Paleolithicum en Mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.
- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.

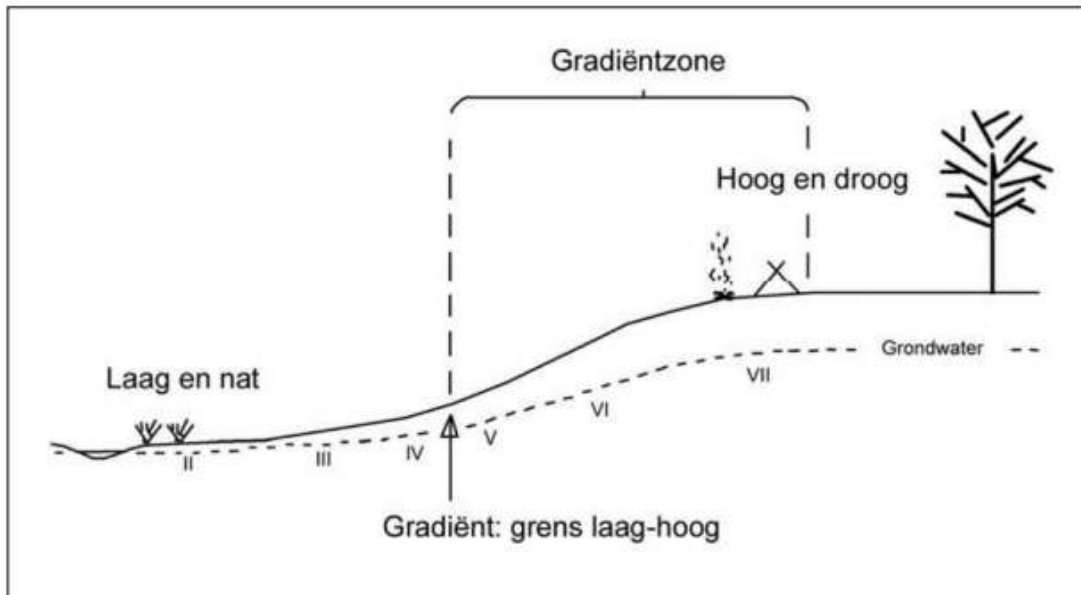

Fig. 1.7: Schema ecologische gradiëntzone.

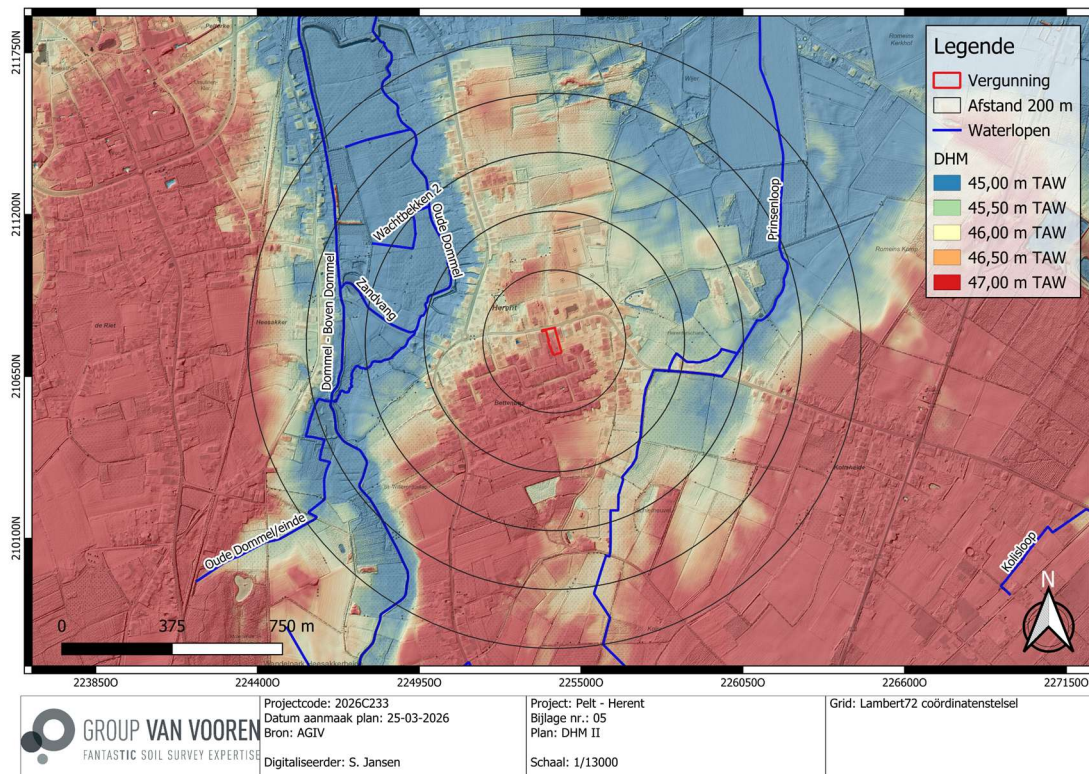

Fig. 1.8: Digitaal hoogtemodel (DHM II) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

Fig. 1.9: Gedetailleerd digitaal hoogtemodel (DHM II) met situering van het projectgebied met terreinprofiel 1 (N-Z) en 2 (W-O) (@ AGIV).

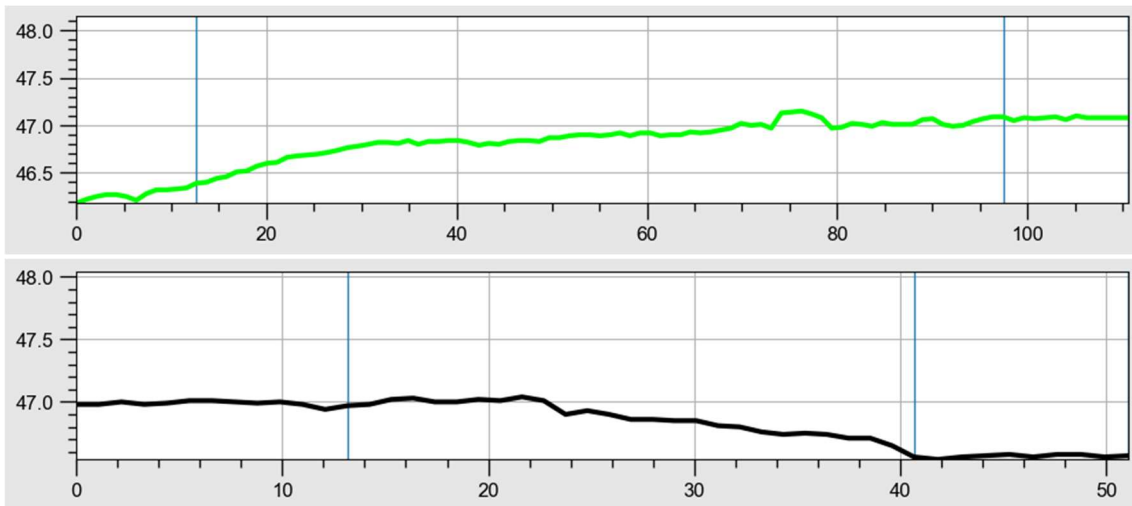

Fig. 1.10: Terreinprofiel 1 (N-Z) en 2 (W-O).

2.1.1 Tertiair- en quartairgeologie

De databank van de DOV werden geraadpleegd voor de tertiair- en quartairgeologische gegevens. Hieruit blijkt het volgende:

Volgens de **tertiairgeologische kaart** (Fig. 1.11) bestaat het tertiairsubstraat uit de Formatie van Mol. Deze Formatie van Mol bestaat uit het Lid van Maatheide, en bestaat uit witte, zeer goed gesorteerde, grove zanden. Het kwartzand van Maatheide is door veelvuldig humusinfiltratie over een grote, maar variabele dikte omgevormd tot secundaire zwart faciës.⁵

De **quartairgeologische kaart** (Fig. 1.12) karteert ter hoogte van het projectgebied type 32 afzettingen. Deze bestaan uit fluviatiele Rijnsedimenten van het Baveliaan (Post-Jaromillo, Vroeg-Pleistoceen), waarop tijdens het Weichseliaan (laat-Pleistoceen) en/of het Saalien (Midden-Pleistoceen) lokaal eolische zanden zijn afgezet. Hoewel het Kempens Plateau ten zuiden van het projectgebied duidelijk aanwezig is, bevindt het terrein zich zelf reeds in de Vlakte van Bocht, een laaggelegen deel van de Roerdalslenk dat wordt gekenmerkt door dergelijke Rijnsedimentaire opbouw.

De **quartairprofieltypenkaart** (Fig. 1.13) verifieert de bovenstaande quartairgeologische opbouw, maar geeft een gedetailleerder beeld van de quartairgeologie. Ter hoogte van het projectgebied wordt profieltype 1 gekarteerd. Dit profieltype omvat de Formatie van Kaulille, bestaande uit de Lommelzanden [WD4.1], die tot het Vroeg-Pleistoceen behoren. Deze zanden, opgebouwd uit grijs middelmatig tot grof materiaal met plaatselijke grindbijmenging, worden geïnterpreteerd als fluviatiele Rijnafzettingen binnen de Roerdalslenk. Deze sequentie bedekt het onderliggende tertiaire substraat verder af.

Het is interessant om de quartairgeologische kaart te correleren met de gegevens van de **quartairdikte kaart** (Fig. 1.14). Deze kaart modelleert de diepte van het tertiairsubstraat ter hoogte van het projectgebied op een diepte van ca. 10 m-mv. Volgens de quartairdikte kaart bevindt het tertiairsubstraat zich in de gehele regio zeer ondiep onder het maaiveld.

⁵ DE GEYTER 1995, 25

2.1.2 Bodemkaart

De **bodemkaart** (Fig. 1.15) karteert OB-gronden ter hoogte van het projectgebied. Dit illustreert dat de bebouwing rond de straat Herent reeds aanwezig was bij de opmaak van de bodemkaart in de jaren 1950-1970. Zowel ten noorden als ten zuiden van het onderzoeksterrein worden gronden met een diepe antropogene humus A-horizont (m-gronden) en gronden met een weinig duidelijke humus en/of ijzer B-horizont (f-gronden). Een dergelijke humus A-horizont wordt doorgaans aan plagactiviteiten gekoppeld, hetgeen een gunstig effect kan hebben gehad voor de conservatiefactoren door de afdekking. Een bodemopbouw met een weinig duidelijke humus en/of ijzer B-horizont verwijst in de meeste gevallen naar een deels bewaarde podzolsequentie.

De bodemkaart toont aan dat zowel (paleo)landschappelijk als op vlak van conservatieomstandigheden het terrein gunstig lijkt te zijn voor de *in situ* bewaring van zowel steentijd artefactensites alsook (pre)historische grondsporensites.

2.1.3 Conclusie

Samengevat kan gesteld worden dat het projectgebied ter hoogte van een ecologische gradiëntzone gelegen is, op een hoger gelegen interfluvium tussen de Dommel en de Prinsenloop. Paleolandschappelijk is het terrein op een gunstige locatie gesitueerd voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen uit de Steentijd. Ook voor grondsporensites uit (pre)historische periodes is de landschappelijke ligging gunstig.

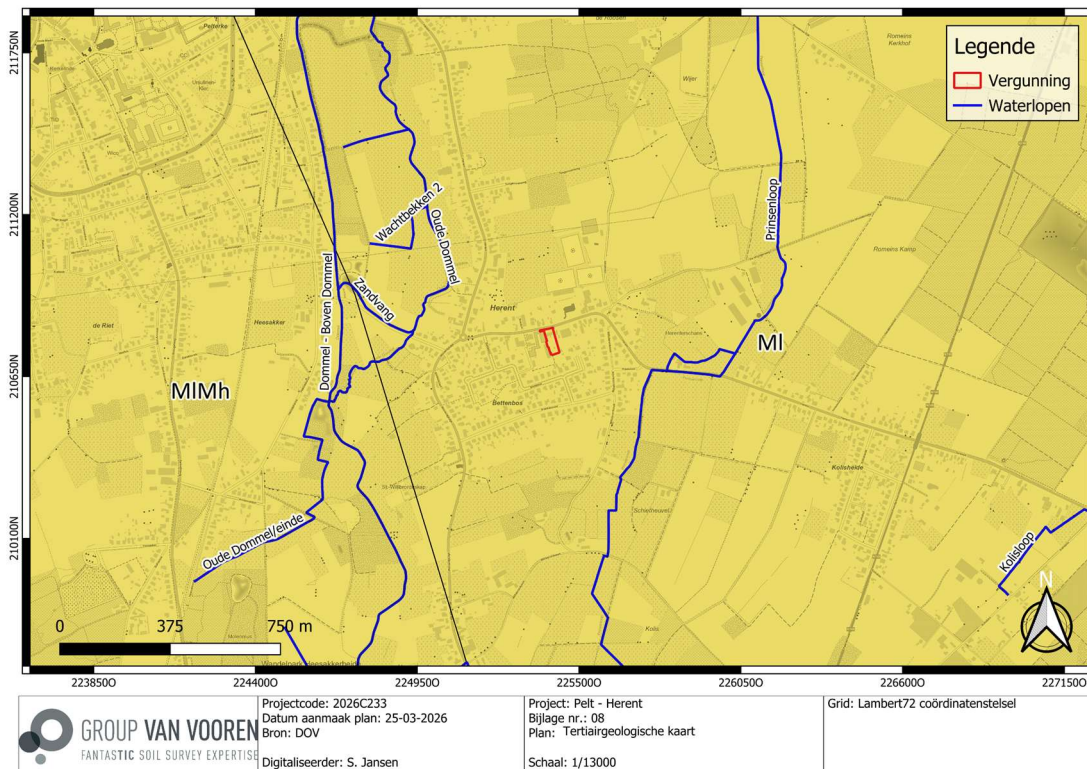
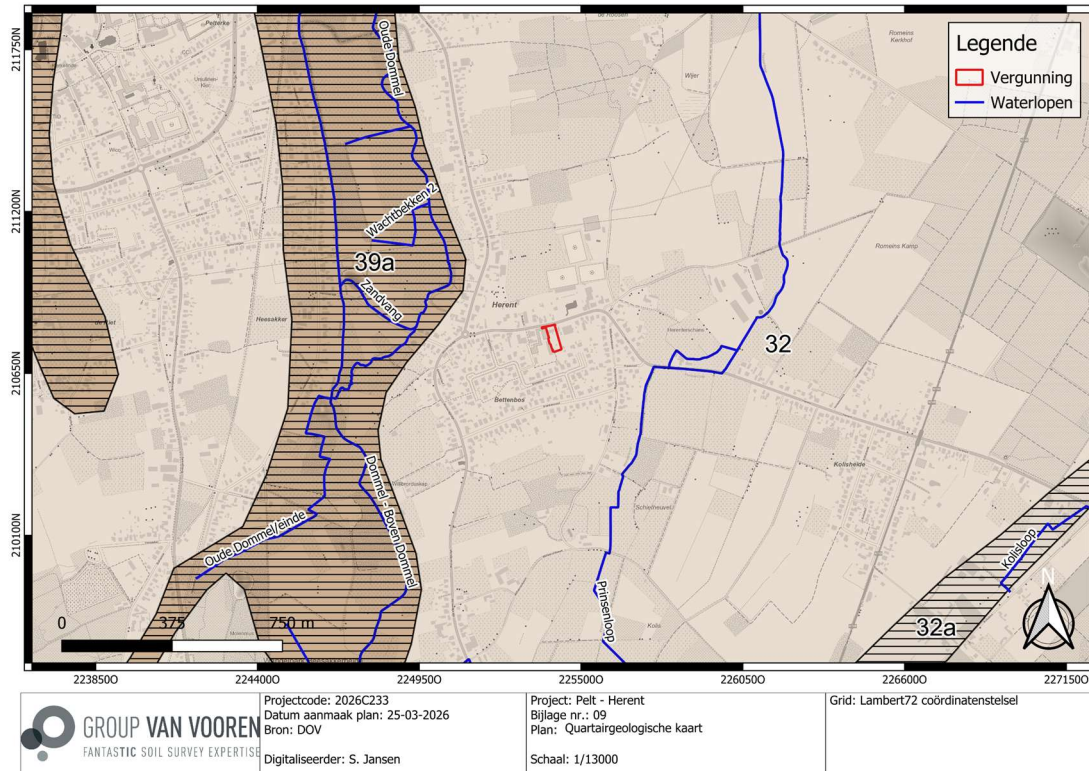

Fig. 1.11: Tertiairgeologische kaart met situering van het projectgebied (© DOV).

<p>GROUP VAN VOOREN FANTASTIC SOIL SURVEY EXPERTISE</p>	Projectcode: 2026C233 Datum aanmaak plan: 25-03-2026 Bron: DOV	Project: Pelt - Herent Bijlage nr.: 09 Plan: Quartairgeologische kaart	Grid: Lambert72 coördinatenstelsel
	Digitaliseerder: S. Jansen	Schaal: 1/13000	

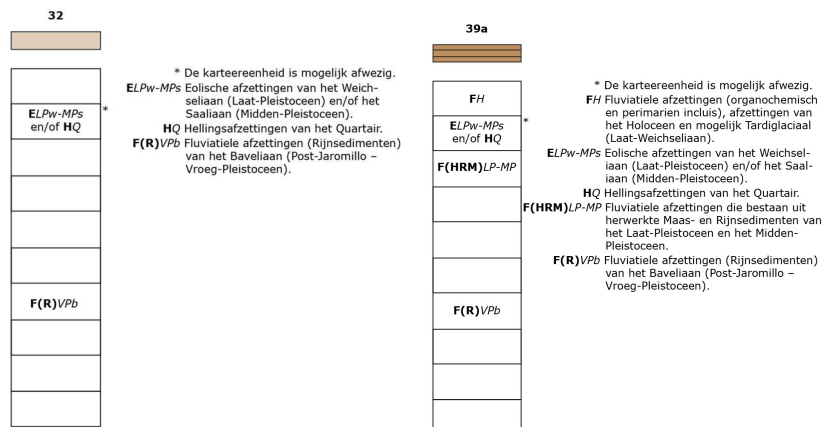
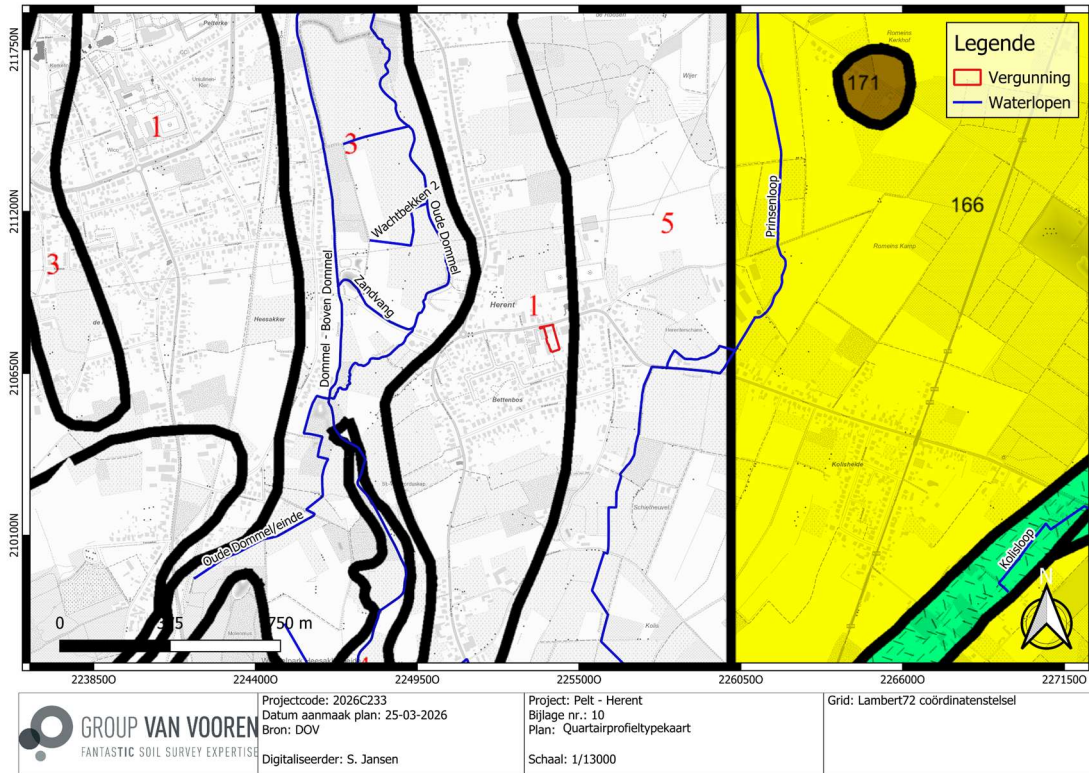

Fig. 1.12: Quartairgeologische kaart met situering van het projectgebied (© DOV).

1	3	5
	B	
		D
	G	
H	H	H
K	K	K

Fig. 1.13: Quartairprofieltypenkaart met situering van het projectgebied (© DOV).

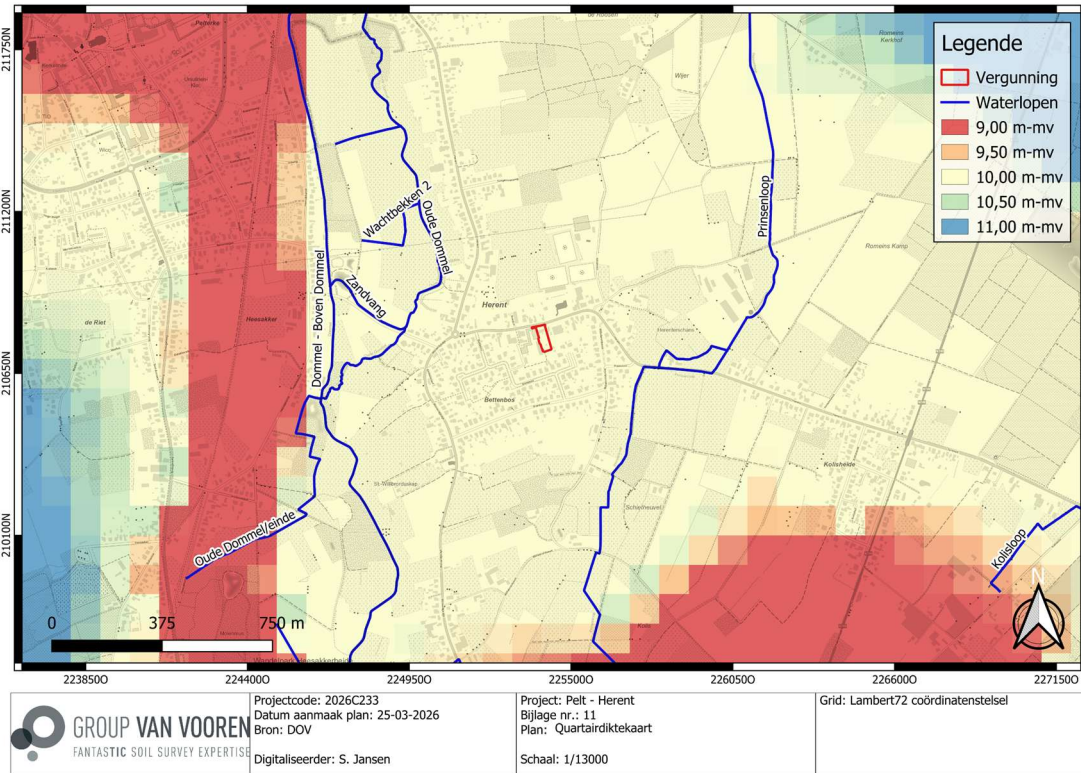

Fig. 1.14: Quartaardikte kaart met situering van het projectgebied (@ DOV).

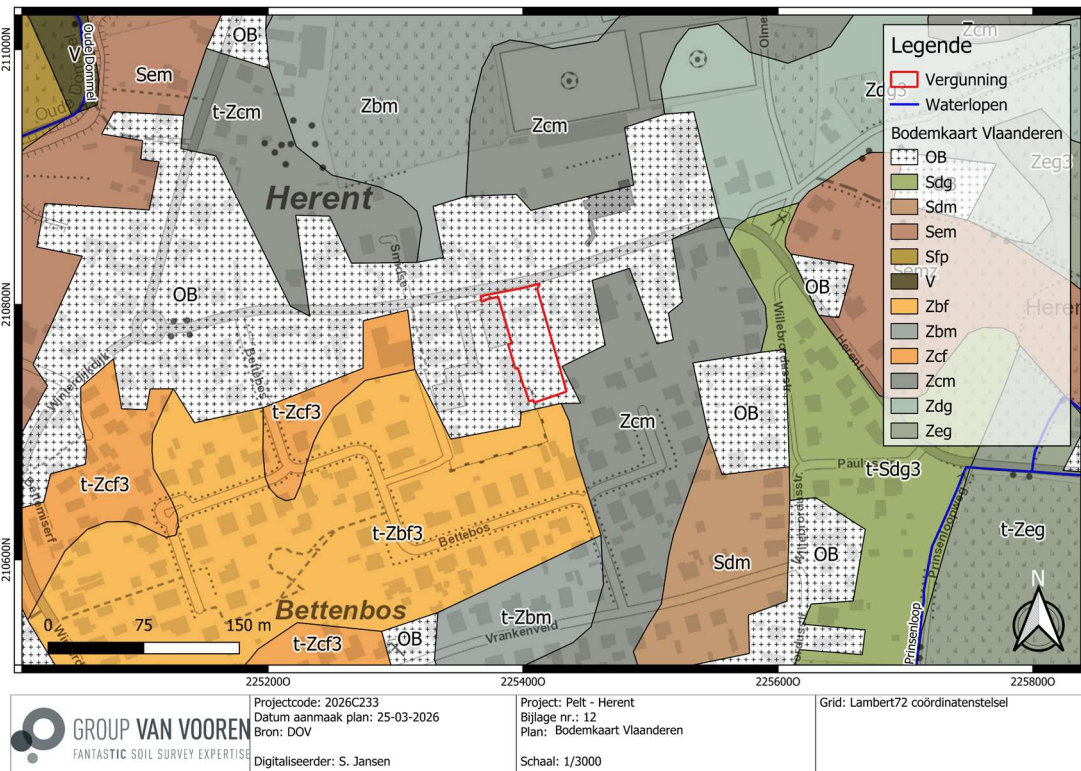

Fig. 1.15: Bodemkaart met situering van het projectgebied (@ DOV).

2.2 Historische beschrijving van het onderzoeksgebied

In deze paragraaf wordt een historische beschrijving opgenomen van het projectgebied, met in een tweede paragraaf illustraties van relevante historische kaarten, plannen en eventueel iconografisch materiaal.

2.2.1 Historiografische bronnen

*Neerpelt*⁶

Neerpelt wordt voor het eerst vermeld in 1218 en verwijst naar het lager gelegen gebied rond de Dommel. Het dorp maakte eeuwenlang deel uit van het graafschap Loon en behoorde tot het ambt Pelt-Grevenbroek, waar verschillende schepenbanken en laathoven actief waren. Vanaf de tweede helft van de 16de eeuw werden in de gehuchten Broeseinde, Grote Heide en Herent schansen opgericht als bescherming in onrustige tijden, waarvan vandaag nog toponymische sporen bestaan. Doorheen de eeuwen kende Neerpelt talrijke grensgeschillen met de omliggende dorpen, evenals periodes van zware tegenslag: vreemde legers trokken er meermaals door, het dorp werd verschillende keren verwoest—onder meer in 1587, 1619 en 1654—en de bevolking werd herhaaldelijk getroffen door epidemieën van pest en dysenterie, evenals door hongersnood.

Religieuze instellingen hadden vanaf de middeleeuwen een belangrijke invloed op de ontwikkeling van het dorp. De abdijen van Sint-Truiden en Averbode bezaten aanzienlijke rechten en bezittingen, wat de uitbouw van de parochies mee bepaalde. In de 19de eeuw veranderde Neerpelt geleidelijk van karakter door nieuwe infrastructuurwerken. Het Kempisch Kanaal werd tussen 1843 en 1846 aangelegd en later verbreed, wat de heidegebieden omvormde tot vruchtbare landbouwgronden via wateringen. Nieuwe verbindingswegen, zoals de baan Mol-Hamont, en spoorlijnen zoals de IJzeren Rijn en de verbinding Hasselt-Eindhoven gaven het dorp een belangrijke regionale rol. Ondanks het oorlogsgeweld tijdens beide Wereldoorlogen—waaronder een bombardement in 1944—bleef Neerpelt zich verder ontwikkelen. De grenscorrectie van 1957 en de uitbouw van nieuwe parochies in de 20ste eeuw droegen bij aan de verdere groei en verankering van de gemeente in haar huidige vorm.

*Overpelt*⁷

Overpelt dankt zijn naam aan zijn natuurlijke ligging. Het land der poelen of pelen wordt vooreerst vermeld in 815 als Palethe. Pael zou echter niet enkel op poel, plas kunnen slaan maar ook op (grens)paal. Toch krijgt de betekenis moerasland de voorkeur. Vóór 1259 werden Over- en Neerpelt met de gezamenlijke naam Pelt aangeduid. Nadien werden beide nabuurtten als twee onafhankelijke bevolkingskernen beschouwd. Over refereert aan de hogere ligging.

De oudste nederzettingen, deels aangeduid op de Ferrariskaart (1771-77) en volledig in de Atlas van de Buurtwegen (1845), zijn Haspershoven, duidend op alluviaal land in de kromming van het water, in de 19de eeuw een straatnederzetting van enkele huizen, thans een omvangrijk complex hooi- en weiland, gelegen in een bocht van de rivier de Dommel, Hasselt, naar Hasel, Hazelaar, Heesakker, een samenstelling van hees "kreupelhout" en akker, verwijzend naar een door grachten van laagstammig kreupelhout besloten akker, wellicht de primitieve, gemeenschappelijke dorpsakker van Overpelt, Hoeven, meervoudsvorm van hova, de oppervlakte land nodig voor het onderhoud van één gezin, een

⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Neerpelt [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14665> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: Overpelt [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13340> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

gehucht waar de abdij van Floreffe in 1145 een uitgestrekte landbouwkolonie verwierf. Houtmolen, verwijzend naar een nu verdwenen, mogelijke watermolen op de Dommel, de molen bij het hout.

In de eerste helft van de 16de eeuw was Overpelt een regionaal industrieel centrum van de hier florerende lakennijverheid met onder meer een lakenhalle, waarvoor toelating tot oprichting werd verleend in 1545. Het dorp had sinds dat jaar tevens een wekelijkse markt en twee jaarmarkten. Er bevonden zich zes schansen in Overpelt, waarschijnlijk alle opgericht in de tweede helft van de 16de eeuw na het uitbreken van de Tachtigjarige Oorlog. In 1543 trokken de troepen van keizer Karel V door het dorp om de protestanten van Sittard en Venlo te bevechten. In de tweede helft van de 16de eeuw werd Overpelt herhaaldelijk geplunderd door legerbenden, onder andere in 1568, door protestanten in 1577 en door Hollandse ruiters op 24 mei 1587, die het dorp platbrandden. In 1579-80 en in 1625-35 woedde de pest. In 1638-40 teisterden Hessische troepen het dorp. In 1646 plunderden en brandschatten de Lorreinen Overpelt, die er lelijk huishielden tot 1654. Het dorp kende grensgeschillen met Eksel, Lommel en Neerpelt.

Eind 18de eeuw wist drossaard Clercx de toenemende misdadigheid in de streek van Bree drastisch uit te roeien. Zevenenvijftig Bokkenrijders werden aan de galg gebracht. In 1845 heerste hongersnood, ten gevolge van de aardappelziekte. In 1845-46, 1865 en 1869 woedde een cholera-plaag, in 1918 de Spaanse griep. Ondertussen was Overpelt gedurende bepaalde tijd in de 19de eeuw ook de hoofdplaats van een militiekanton. In 1940 werd tegenover het café De Trapkens, aan de Napoleonweg, een interneringskamp voor Joden opgericht, in 1941 omgevormd tot een werkkamp. Bij K.B. van 17 september 1975 stond Overpelt een deel van zijn grondgebied, de nieuwe wijk Kloosterbos, af aan de gemeente Hechtel-Eksel.

In 1879-80 werd de westoost gerichte spoorlijn aangelegd, die Antwerpen via Overpelt en Neerpelt verbond met Mönchen-Gladbach. In 1901 werd een spoorweghalte geopend in Overpelt-Fabriek. Het station aldaar werd gebouwd in 1904 en afgebroken in 1974. De aansluiting van het fabriekscapex met de halte Overpelt-Werkplaatsen gebeurde al in 1898. Mogelijk bestond er toen reeds een spoornet in deze industriële site. Op 1 oktober 1911 werd het nieuwe station van Overpelt-dorp in gebruik genomen. De Europalaan, die aansluit op de Ringlaan in Lommel, dateert uit de late jaren 1960 - begin jaren 1970. Het noordelijk deel van de huidige N74, tot aan de Lindelsebaan, werd begin jaren 1980 voltooid.

Vanaf de 16de eeuw nam de extensieve schapenteelt af en nam de intensieve runderveeteelt op stal toe. De bouwlanden werden vooral voor graanteelt gebruikt, in hoofdzaak rogge, ook haver. Sinds het einde van de 18de eeuw maar vooral in de tweede helft van de 19de eeuw werden grote delen van de heide herbebost, die daardoor steeds verder teruggedrong. Vooral de abdij van Floreffe bracht naaldbomen in de streek binnen. In de middeleeuwen legde men zich ook toe op de viskwekerij. In de vallei van de Gortenloop nabij de Hoboshoeve blijven uit die periode verscheidene oude dijken met sluisen over die het water moesten weerhouden voor de nodige viskweekbedden. Ook in de omgeving van de drie hoeven van de abdij van Floreffe bevonden zich twee visvijvers. Genoemde abdij verwierf ook drie banmolens, de nog bestaande Kleine, Wedelse en Bemvaartse molen.

2.2.2 Historische cartografie

De Ferrariskaart uit 1777 (Fig. 1.16 en Fig. 1.17) geeft een eerste gedetailleerd beeld in de omgeving van het projectgebied. Samen met de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840; Fig. 1.18) en de Vandermaelenkaart (1846-1854; Fig. 1.19) tonen deze historische kaarten een open landschap met voornamelijk gecultiveerde landbouwgronden, weilanden langs de Dommel en heidegebied in het oosten. Het terrein bevindt zich op akkergronden langs de voorloper van de straat Herent (*Chemin nr. 9 bis*), in het gelijknamige gehucht Herent (*Tenht*). Langs de straten staan enkele hoeves opgetekend. Ten oosten is de schans van Herent weergegeven als een rechthoekig omgracht complex met twee gebouwen.

De topografische kaarten uit de tweede helft 19de eeuw en eerste helft 20ste eeuw (1873-1939; Fig. 1.20- Fig. 1.22) tonen een eerder trage landschapsevolutie. Wel staat er vanaf de topografische kaart van 1873 een veldweg gekarteerd ter hoogte van het projectgebied. Op de topografische kaart van 1904 verschijnt de eerste bebouwing binnen de contouren van het onderzoeksterrein.

De terreinsituatie verandert steeds meer na WOII. De luchtfoto van 1971 geeft voor het eerst de voormalige bebouwing weer (die kortgeleden gesloopt is geweest om het terrein bouwklaar te maken) (Fig. 1.25). Vanaf de topografische kaart van 1989 zijn ook de bijgebouwen in de tuin duidelijk opgetekend (Fig. 1.28). Op de daarop volgende luchtfoto's blijft de terreinsituatie ongewijzigd (Fig. 1.29 - Fig. 1.33).

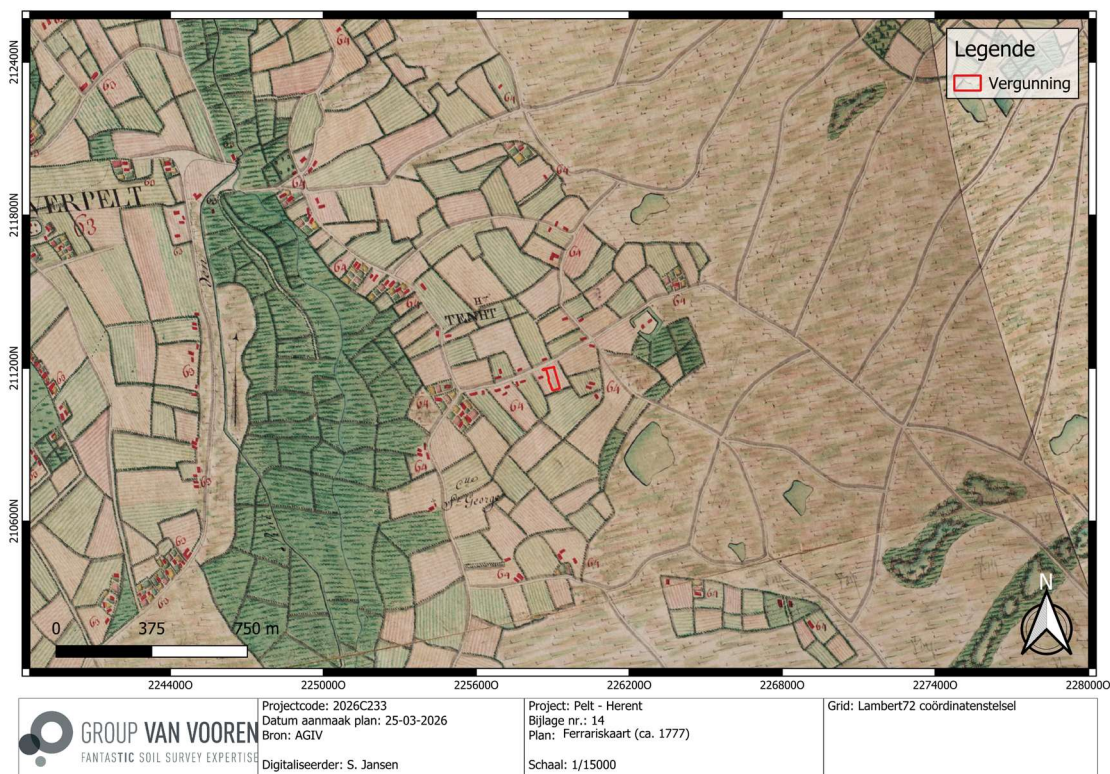

Fig. 1.16: Ferrariskaart (ca. 1777) met situering van het projectgebied (© AGIV).

Fig. 1.17: Detail uit Ferrariskaart (ca. 1777) met situering van het projectgebied (© AGIV).

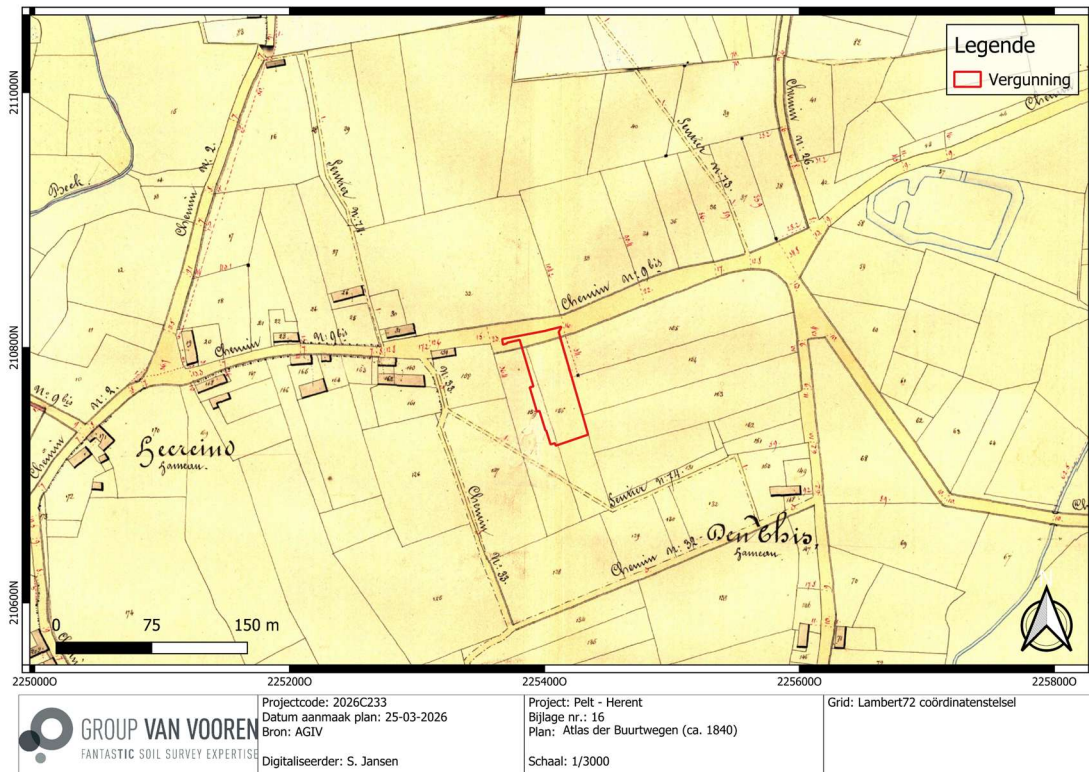

Fig. 1.18: Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met situering van het projectgebied (© AGIV).

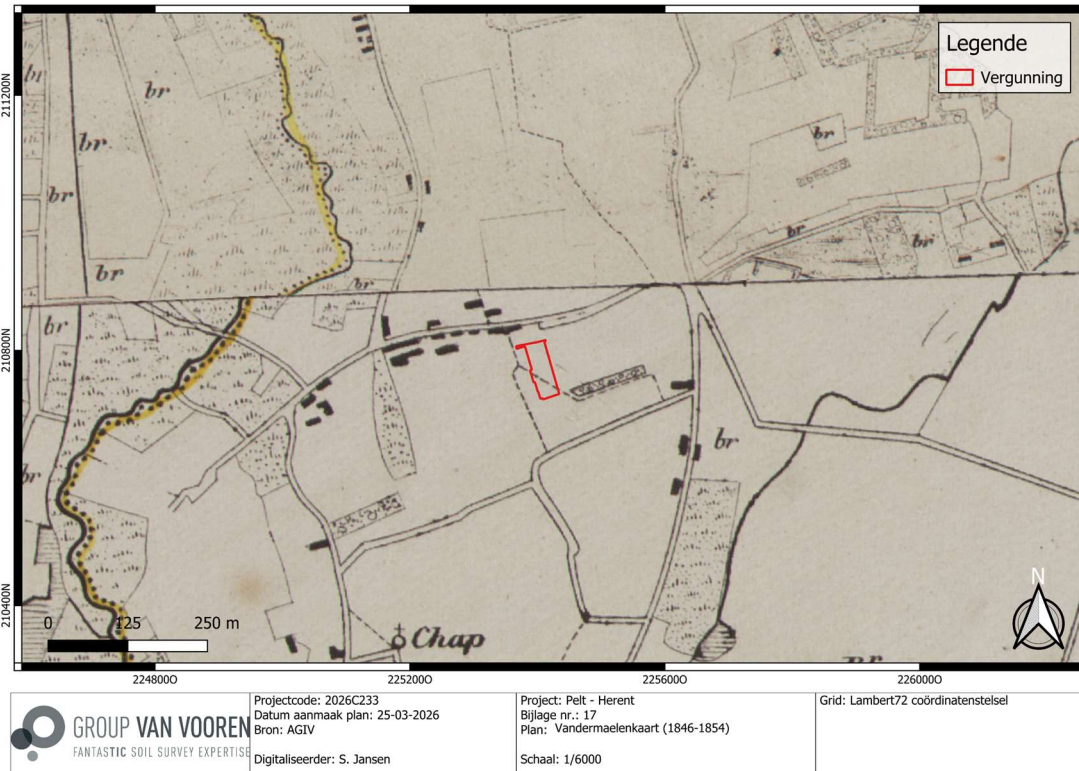

Fig. 1.19: Vandermaelenkaart (1846-1854) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

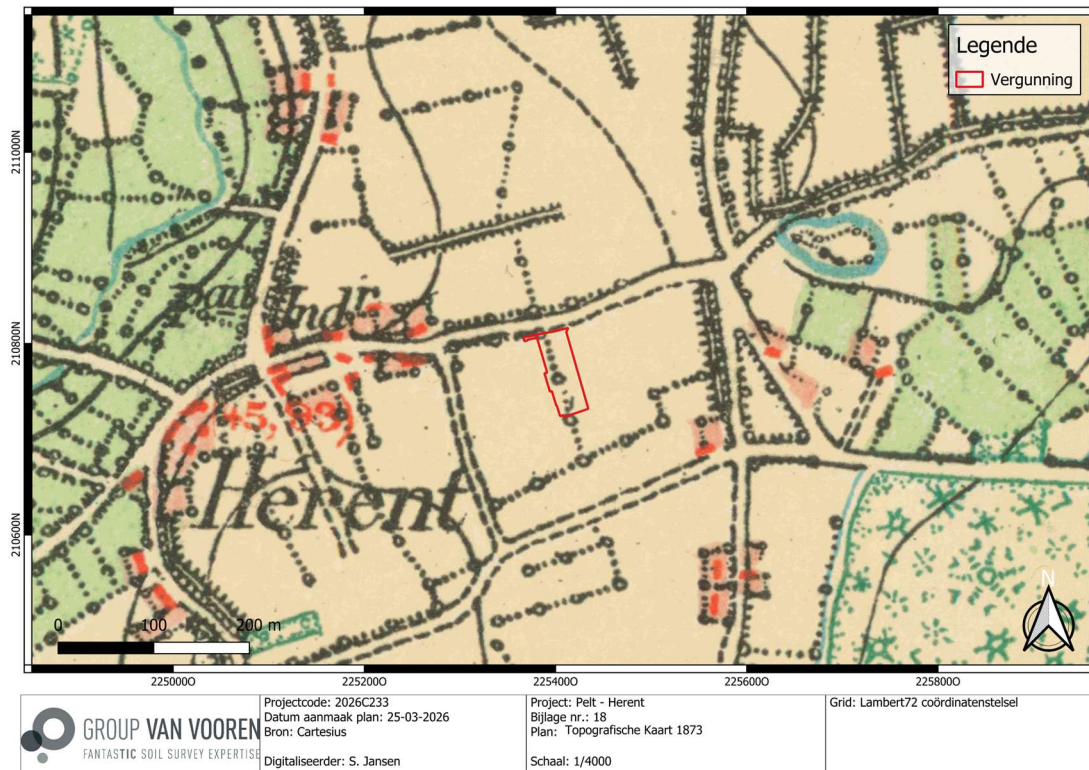

Fig. 1.20: Topografische kaart (1873) met situering van het projectgebied (@ Cartesius).

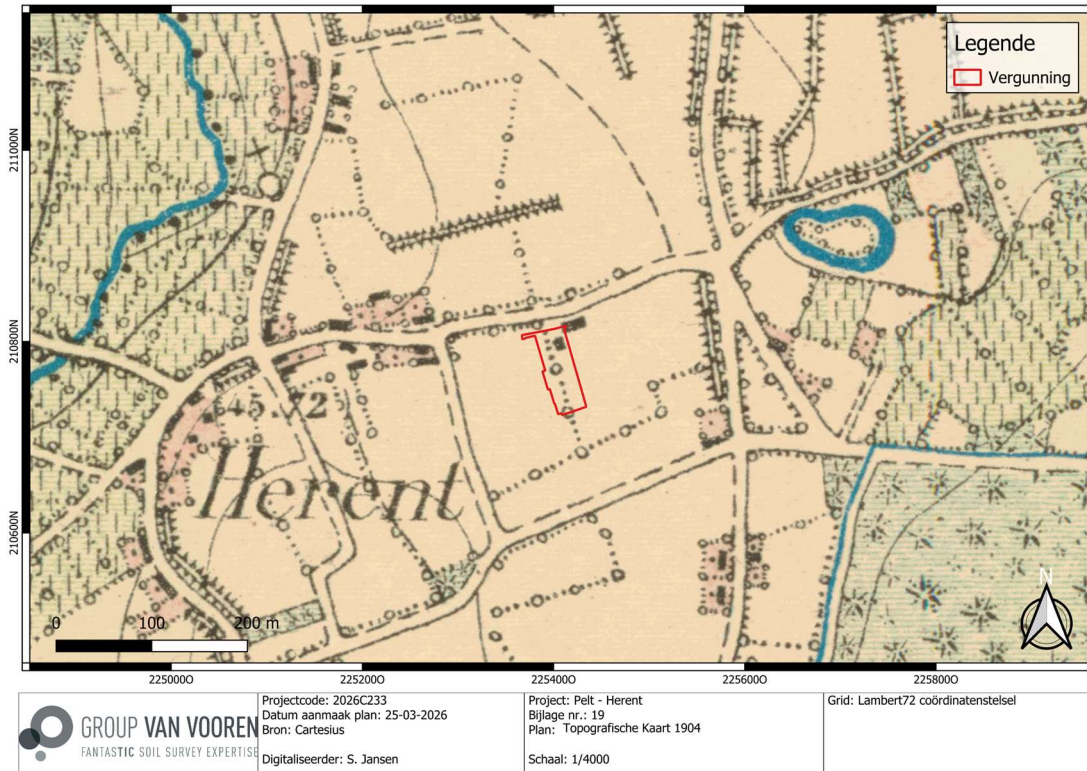

Fig. 1.21: Topografische kaart (1904) met situering van het projectgebied (@ Cartesius).

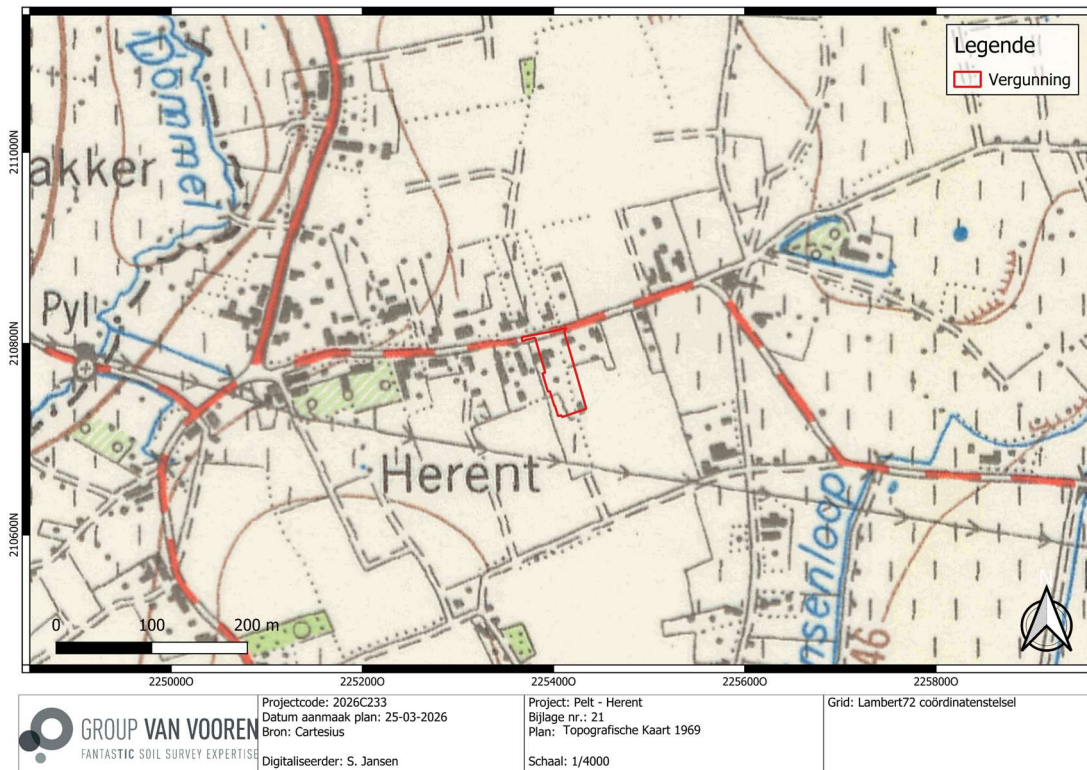

Fig. 1.22: Topografische kaart (1939) met situering van het projectgebied (@ Cartesius).

Fig. 1.23: Luchtfoto (1945) met situering van het projectgebied (© Onder De Radar).

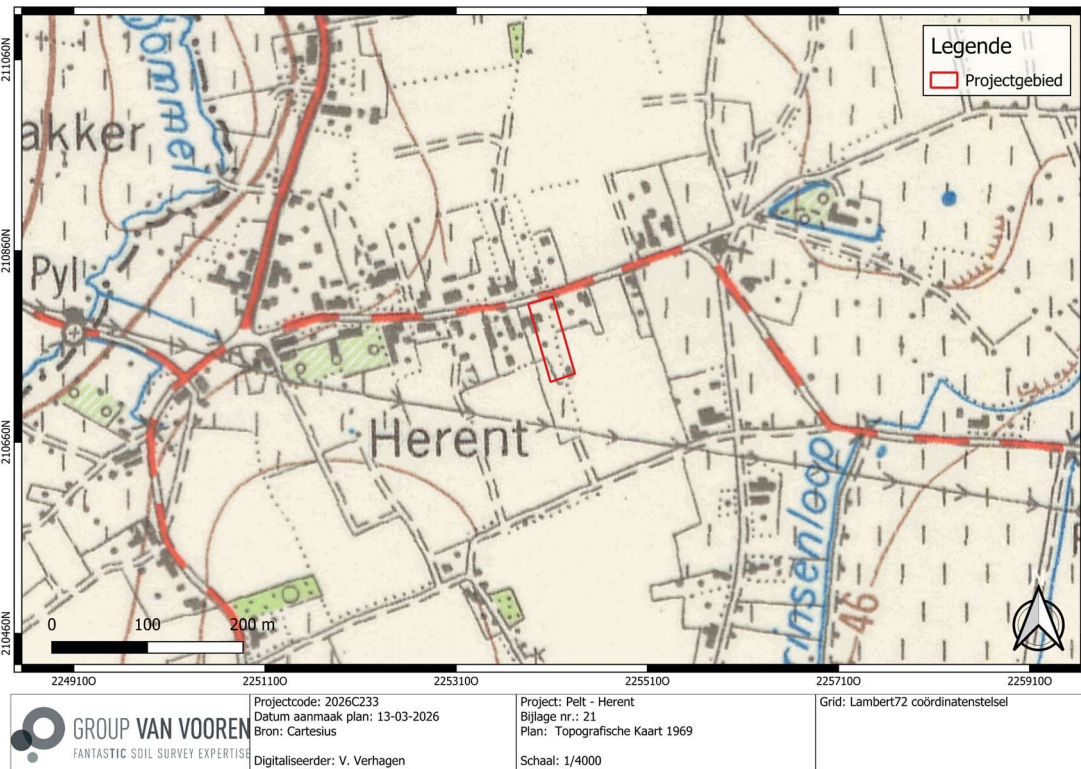

Fig. 1.24: Topografische kaart (1969) met situering van het projectgebied (© Cartesius).

Fig. 1.25: Luchtfoto (1971) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

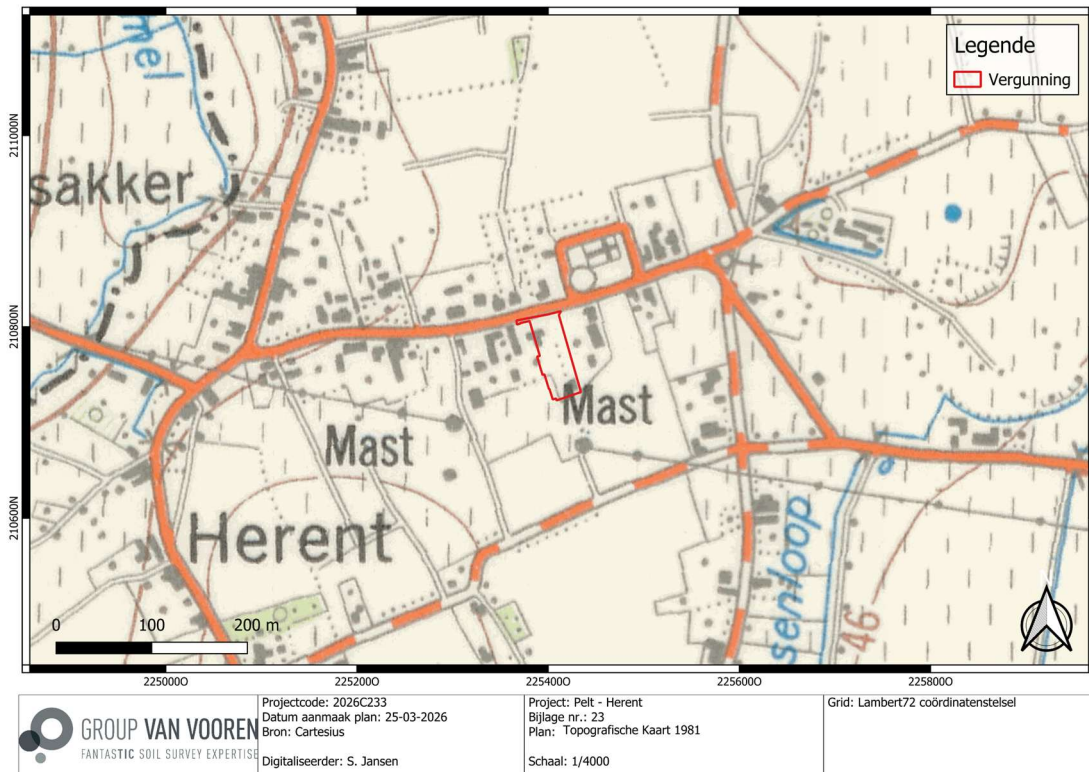

Fig. 1.26: Topografische kaart (1981) met situering van het projectgebied (@ Cartesius).

Fig. 1.27: Luchtfoto (1979-1990) met situering van het projectgebied (© AGIV).

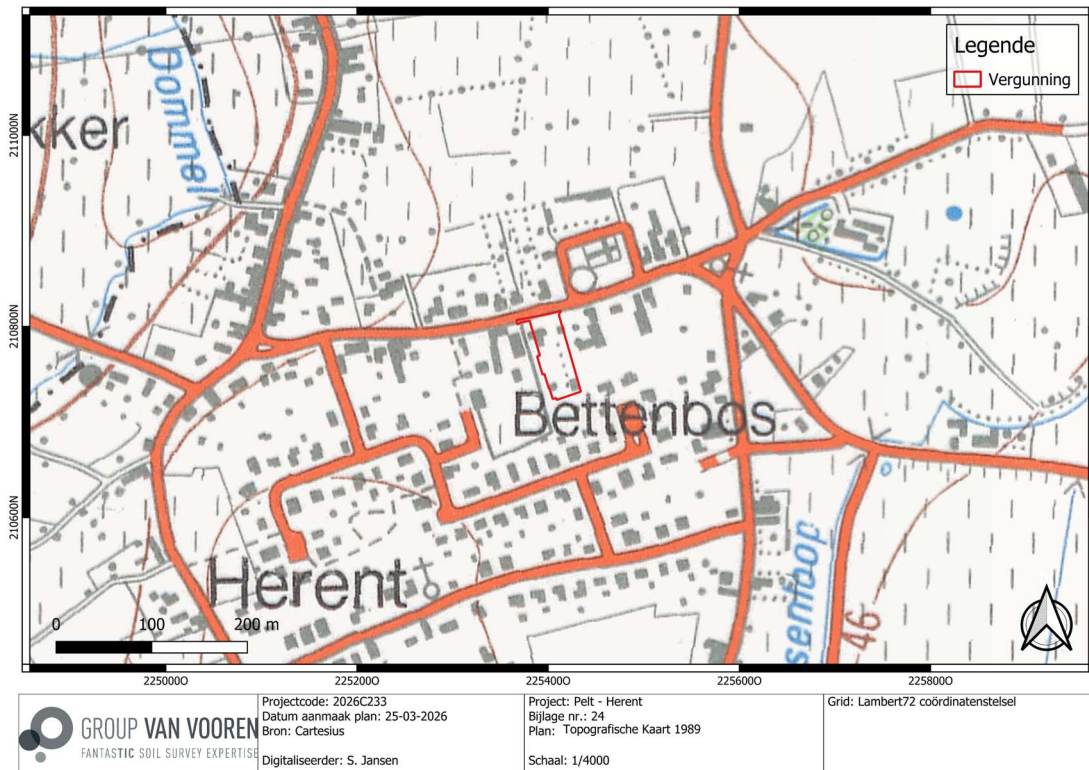

Fig. 1.28: Topografische kaart (1989) met situering van het projectgebied (© Cartesius).

Fig. 1.29: Luchtfoto (1995) met situering van het projectgebied (© NGI).

Fig. 1.30: Luchtfoto (2000-2003) met situering van het projectgebied (© AGIV).

Fig. 1.31: Luchtfoto (2005-2007) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

Fig. 1.32: Luchtfoto (2012) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

Fig. 1.33: Luchtfoto (2022) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

2.3 Archeologisch kader van het projectgebied

Tot op heden zijn in het projectgebied geen archeologische onderzoeken uitgevoerd; wel zijn er vindplaatsen en CAI-locaties in de omgeving van het plangebied gekend (Fig. 1.34).

Ten noordoosten van het projectgebied, op ca. 250 m², was de 17de-eeuwse schans van Herent aanwezig (161153).

Daarnaast komen ten oosten van het onderzoeksterrein enkele CAI-locaties voor die verband houden met erfgoedonderzoek en luchtfotografie (CAI 50891, 700149, 700151 en 60019). Deze vaststellingen duiden op menselijke aanwezigheid tijdens de Metaaltijden in de vorm van urnenvelden en *celtic fields*.

Metaaldetectie en erfgoedonderzoek in de omgeving van het projectgebied heeft metaalvondsten uit de Romeinse Tijd, Nieuwe en Nieuwste Tijd opgeleverd (CAI 979954, 980050 en 50572). Andere toevalsvondsten die aangetroffen en beschreven werden in het derde kwart van de 20ste eeuw betreffen twee zandstenen kloppers en een gepolijst bijtje uit kwartsiet die dateren uit de periode van het Midden-Neolithicum tot de Bronstijd (CAI 60011).

De CAI-gegevens worden in paragraaf 2.3.1 verder toegelicht.

2.3.1 CAI-gegevens

Tabel 1.1: Overzicht van de CAI-Waarden

ID-nummer	Situering	Naam	Omschrijving
161153 ⁸	260 m NO	Schans van het herent (Herenterschans)	Kaartstudie en historische studie: 17 ^{de} eeuw: schans; 1613.
979954 ⁹	355 m NO	Pelt Olmenstraat I	Metaaldetectie: Romeinse Tijd: fragment fibula. Nieuwe en Nieuwste Tijd: knopen, gespen, kruishanger, kogels, musketkogels, munten en zegelloodjes.
980050 ¹⁰	425 m NO	Pelt Olmenstraat II	Metaaldetectie: 9 ^{de} eeuw: denarius. Nieuwe en Nieuwste Tijd: heiligenhangertjes, musketkogels, munten.
60011 ¹¹	955 m NO	Weier	Erfgoedonderzoek: Neolithicum - Bronstijd: twee zandstenen kloppers en gepolijste bijl uit kwartsiet.
50891 ¹²	725 m O	Bettemus heide	Erfgoedonderzoek: Metaaltijden: o.a. urne met verbrande beenderresten onder de grafheuvel.
700149 ¹³	770 m O	Heidebloemstraat I	Indicator Luchtfotografie: Late Bronstijd tot Vroege IJzertijd: celtic fields, oriëntatie van spoor dezelfde als huidige percelen.
700151 ¹⁴	790 m O	Kolisheide 1	Indicator Luchtfotografie: Late Bronstijd tot Vroege IJzertijd: celtic fields, oriëntatie van spoor niet dezelfde als huidige percelen.
60019 ¹⁵	530 m ZO	Schietheuvel	Archeologisch onderzoek H. Roosens 1964: Metaaltijden: urnenveld.
700152 ¹⁶	465 m ZW	St-Willibrorduskapel (kapel van Herent)	Historische studie & Erfgoedonderzoek: Vroegmiddeleeuws kappelletje, gaat vermoedelijk terug tot de 8 ^{ste} eeuw.

⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Schans van het herent (Herenterschans) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/161153> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Pelt Olmenstraat I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/979954> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Pelt Olmenstraat II [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980050> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Weier [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/60011> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Bettemus heide [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/50891> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Heidebloemstraat I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/700149> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Kolisheide 1 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/700151> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Schietheuvel [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/60019> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: St-Willibrorduskapel (Kapel van Herent) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/700152> (geraadpleegd op 24 maart 2026).

50572 ¹⁷	760 m ZW	Herent 1	Erfgoedonderzoek: Romeinse Tijd: muntschat.
160887 ¹⁸	815 m ZW	Heesakkerschans	Historische studie: Schans uit de Nieuwe Tijd; echter onduidelijkheid vanuit het onderzoek of dit om de schans van Heesakker gaat of niet (eventuele overlap met CAI ID 160882).
212739 ¹⁹	990 m W	Heesakkerstraat	Metaaldetectie: Drie munten eerste helft 17 ^{de} eeuw, één munt 18 ^{de} eeuw.
160882 ²⁰	845 m W	Schans van Heesakker	Historische studie: Schans uit de Nieuwe Tijd; echter niet aangetroffen op historisch kaartmateriaal.

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Herent 1 [online],
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/50572> (geraadpleegd op 20 maart 2026).

¹⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Heesakkerschans [online],
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/160887> (geraadpleegd op 24 maart 2026).

¹⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Heesakkerstraat [online],
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/212739> (geraadpleegd op 24 maart 2026).

²⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Heesakkerstraat [online],
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/160882> (geraadpleegd op 24 maart 2026).

verslagnummer : ORTEC2600455
aantal blz. : 44
blz. nummer : 35

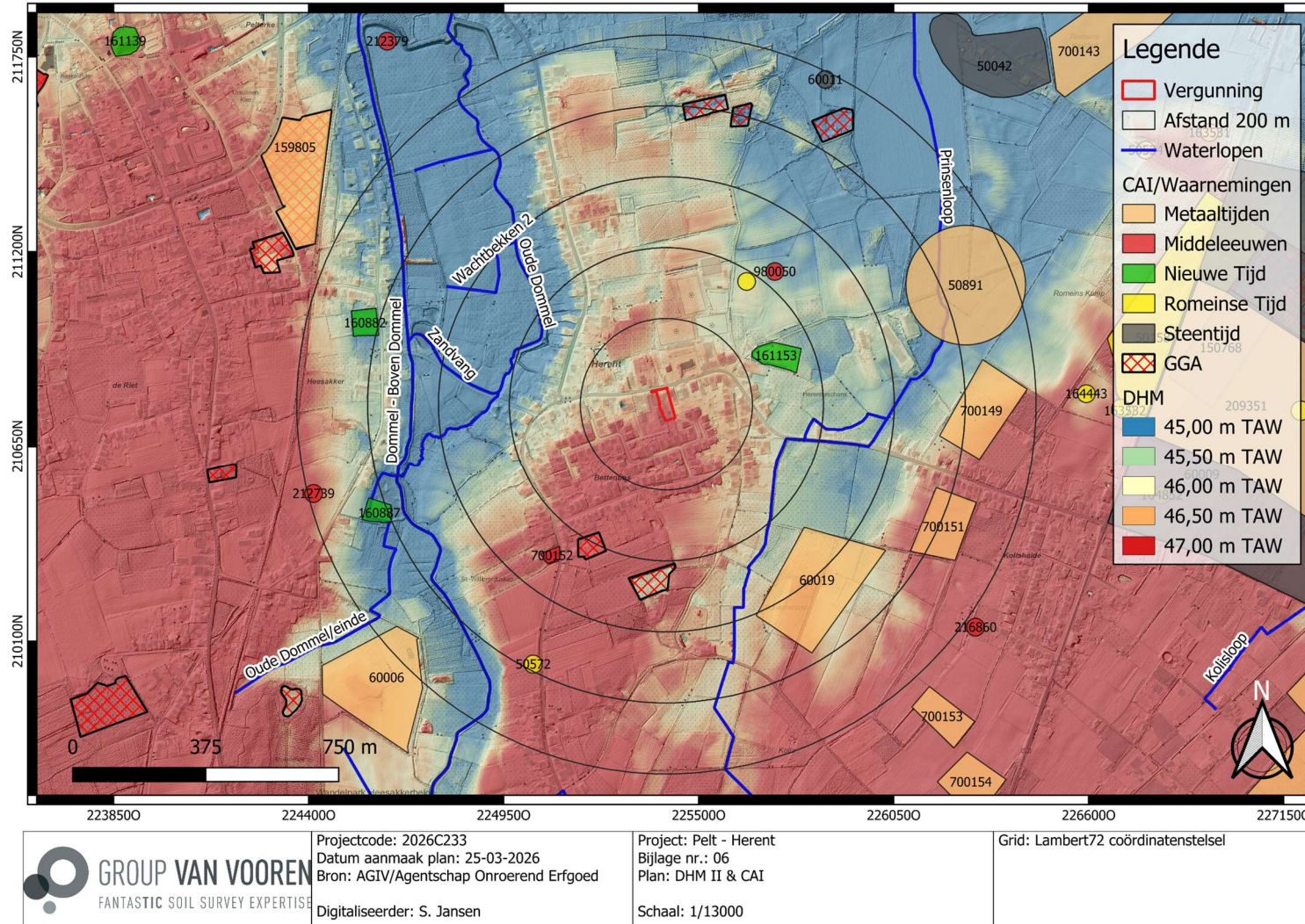

Fig. 1.34: Digitaal hoogtemodel (DHM II) met CAI-gegevens in de omgeving (© AGIV en agentschap Onroerend Erfgoed).

2.3.2 (Archeologie)nota's

In de directe omgeving van het projectgebied werden tot op heden nog geen archeologienota's of nota's opgesteld. In de ruimere omgeving ook niet. Slechts één bekrachtigde archeologienota kon in de ruimere omgeving worden vastgesteld (ID 1881²¹) op ca. 1 280 m ten westen van het projectgebied. Het betreft een archeologienota met beperkte samenstelling die werd opgesteld naar aanleiding van rioleringswerken aan de Breugelweg te Overpelt, over een traject van ca. 1 870 lopende meter.

Gezien de geringe werkbreedte in het lijntracé van de geplande werkzaamheden binnen het toenmalige projectgebied werd het potentieel tot kennisvermeerdering bij het aansnijden van onder voorbehoud aanwezige (bewaarde) archeologische resten als zeer laag ingeschat. Daarnaast werd in rekening gebracht dat in het (sub)recente verleden naar alle waarschijnlijkheid reeds grootschalige en diepgaande bodemverstoringen hebben plaatsgevonden door de aanleg van diverse nutsleidingen. Deze ingrepen konden ertoe hebben geleid dat eventueel aanwezige archeologische relictten geheel of grotendeels waren vernietigd. De toekomstige werken zouden overigens plaatsvinden binnen reeds verstoorte zones die samenhangen met de bestaande nutsinfrastructuur.

Verder zijn in de ruimere omgeving geen andere archeologienota's of nota's opgesteld. Wel zijn er enkele GGA's (Gebieden Geen Archeologie) vastgelegd; twee op respectievelijk 370 m en 400 m ten zuidwesten van het projectgebied, en drie op ca. 760 m, 762 m en 825 m NO. De redenen voor het opnemen van deze gebieden in de GGA, zijn niet gekend.

Tabel 1.2: Overzicht van (archeologie)nota's

ID-nummer	Situering	Omschrijving
1881 ²²	1 280 m W	Archeologienota – bestaande uit een bureauonderzoek met beperkte samenstelling – naar aanleiding van rioleringswerken. Gezien de beperkte ruimtelijke impact van de geplande werkzaamheden en de grote waarschijnlijkheid dat eerdere werkzaamheden in het subrecente verleden het lokale bodemarchief reeds aanzienlijk hadden verstoord, werd bijkomend archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht. – <i>vrijgave</i>

²¹ Deville & Houbrechts 2017.

²² Deville & Houbrechts 2017.

verslagnummer : ORTEC2600455
aantal blz. : 44
blz. nummer : 37

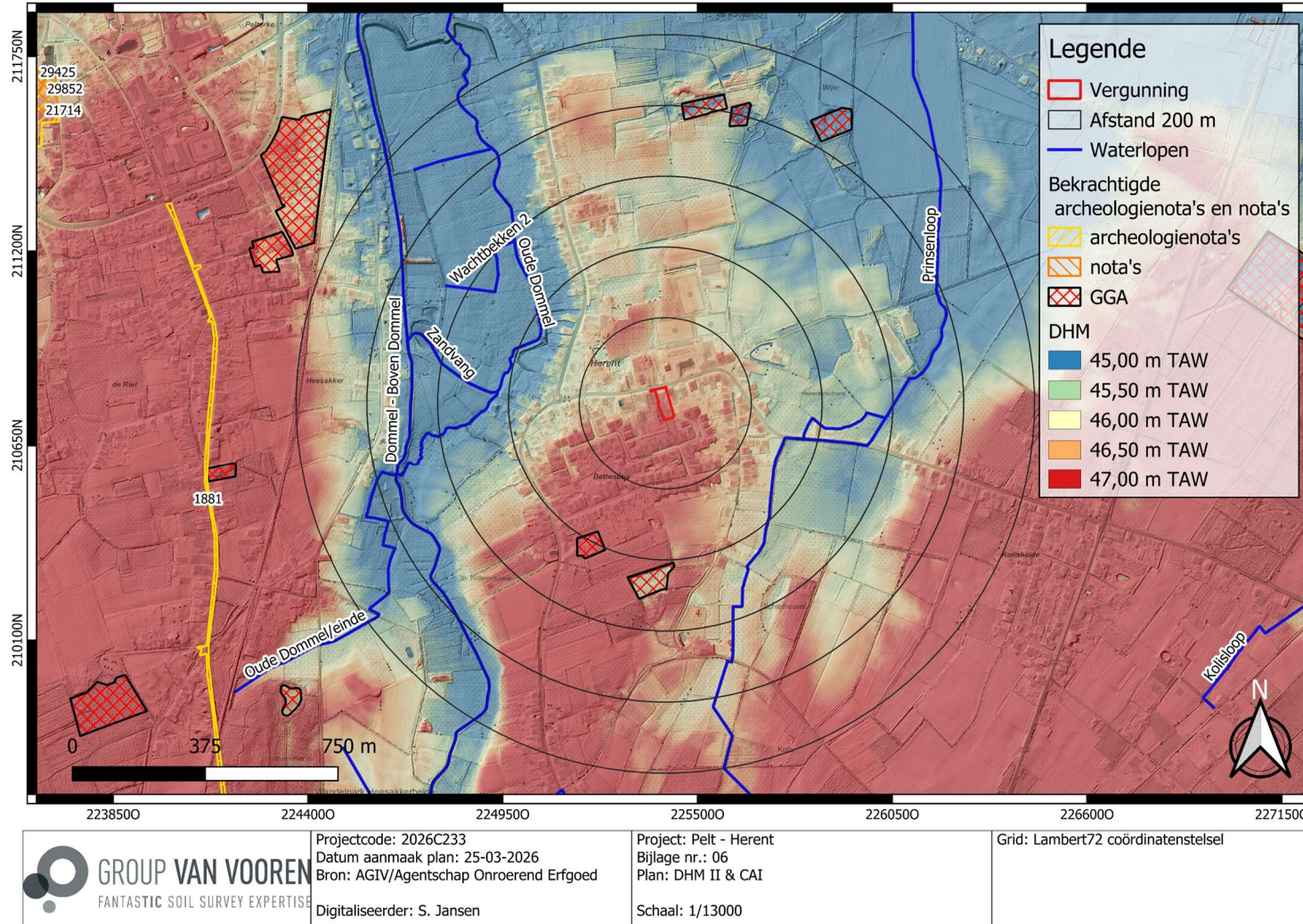

Fig. 1.35: Digitaal hoogtemodel (DHM II) met (archeologie)nota's in de omgeving (© AGIV en agentschap Onroerend Erfgoed).

2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

De onderzoekslocatie bevindt zich ten zuidoosten van de historische dorpskern van Pelt, een nederzetting die zich op een hoger en droger interfluvium tussen de Dommel en de Holvenloop heeft ontwikkeld. De kern situeert zich op het hoogste en meest stabiele punt in de omgeving, waar ook volgens de aardkundige gegevens het tertiair substraat relatief ondiep onder het maaiveld aanwezig is. Het projectgebied maakt deel uit van hetzelfde hoger gelegen interfluvium, tussen de Dommel en de Prinsenloop, en bevindt zich daarmee in een landschappelijke context die doorgaans gunstig is voor menselijke aanwezigheid vanaf de prehistorie. In tegenstelling tot eerdere interpretaties bevindt het terrein zich echter niet op het noordelijke deel van het Kempens Plateau, maar in de overgangszone naar de Vlakte van Bochoft, een laaggelegen deel van de Roerdalslenk dat wordt gekenmerkt door een complexe opbouw van oude, herwerkte Rijn- en Maasafzettingen. Het projectgebied ligt dus op een stabiel, droog en hoger interfluvium dat geomorfologisch aansluit bij de aflopende flank van het Kempens Plateau richting de Vlakte van Bochoft.

De bodemkundige gegevens bevestigen deze gunstige paleolandschappelijke setting. De bodemkaart kleurt het terrein zelf in als OB-gronden, wat duidt op verstoringen door bewoning die reeds aanwezig was bij de opmaak van de bodemkaart. Ten noorden en zuiden worden echter m-gronden en f-gronden aangetroffen. De aanwezigheid van een diepe antropogene humus A-horizont in de nabije omgeving wijst op plagactiviteit, wat doorgaans positieve bewaringsomstandigheden creëert door een afdekkende werking. De f-gronden met een weinig duidelijke humus- en/of ijzer-B-horizont suggereren een deels bewaarde podzolsequentie. Een dergelijke vroeg-Holocene paleobodem staat bekend om haar gunstige conserveringseigenschappen voor mobiele artefactensites uit de Steentijd. Ook voor grondsporensites uit metaaltijden en historische periodes vormt deze bodemkundige opbouw in principe een bijzonder gunstige bewaringscontext.

Op basis van de gecombineerde topografische, geomorfologische en bodemkundige informatie moet het archeologisch potentieel van het projectgebied in theorie als hoog worden beschouwd. De ligging op een ecologische gradiëntzone, op een hoger gelegen interfluvium met nabijgelegen waterlopen, verhoogt de kans op zowel steentijdartefactensites als op grondsporensites uit (pre)historische periodes. De aanwezigheid van plaggengronden en deels bewaarde podzolprofielen in de directe omgeving versterkt bovendien de hypothese van gunstige bewaringsomstandigheden.

Het hypothetisch hoog potentieel kan echter afwijken van de situatie ter plaatse. De historische kaartanalyse toont aan dat het terrein tot de eerste helft van de 20ste eeuw voornamelijk als akkerland werd gebruikt. De eerste bebouwing verschijnt pas in het begin van de 20ste eeuw, waarna de terreinsituatie vooral na WOII aanzienlijk wijzigde. Vanaf de jaren 1970 is er sprake van bebouwing, die recent werd gesloopt om het terrein bouwklaar te maken. Bijbehorende ingrepen, zoals de aanleg van bijgebouwen, tuinen, opritten en nutsleidingen, kunnen een negatieve impact hebben gehad op de bewaring van het bodemarchief. Het blijft echter onduidelijk in welke mate diepgaande verstoringen hebben plaatsgevonden, aangezien informatie over mogelijke kelders of andere ondergrondse structuren ontbreekt. Dit betekent dat het effectieve archeologisch potentieel, in geval van uitgebreide bodemverstoringen, gereduceerd kan zijn tot een laag of zelfs zeer laag niveau. Het bureauonderzoek laat niet toe hierover sluitende uitspraken te doen, en de afwezigheid van archeologische waarden kan op basis hiervan niet met zekerheid worden vastgesteld.

De verzamelde aardkundige, historische en archeologische gegevens tonen aan dat er een potentieel aanwezig is voor archeologische waarden uit de Steentijd tot en met de Nieuwe Tijd. In de omgeving van het projectgebied zijn meerdere CAI locaties gekend die wijzen op menselijke aanwezigheid tijdens de Metaaltijden, Romeinse Tijd en de Nieuwe/Nieuwste Tijd. Metaaltijdenvondsten, sporen van urnenvelden en celtic fields, en zowel prehistorische als historische losse vondsten bevestigen dat de ruimere omgeving intensief en langdurig bewoond werd. Ook de vondsten van gepolijste bijlen en kloppers uit de omgeving ondersteunen een potentieel voor steentijdvindplaatsen. Systematisch archeologisch onderzoek in de directe omgeving is schaars, waardoor het regionale archeologisch kader beperkt blijft. De beschikbare gegevens wijzen desalniettemin op een historisch rijk cultuurlandschap, waarin ook het projectgebied mogelijk een rol heeft gespeeld.

Aangezien de geplande werkzaamheden het volledige terrein zullen beïnvloeden en de bodem tot op een diepte van gemiddeld 40 à 60 cm onder het maaiveld wordt verstoord, dient te worden uitgegaan van een volledige aantasting van het eventueel aanwezige bodemarchief. Bijgevolg wordt het volledige vergunningsgebied opgenomen in de advieszone voor verder onderzoek. Het volledige onderzoeksgebied wordt dus niet in het geheel opgenomen; er wordt wel een **zone voor verder onderzoek** afgebakend (2857 m²) (Fig. 1.36).

Vermits de afwezigheid van archeologische waarden niet volledig kan uitgesloten worden, is verder archeologisch vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem noodzakelijk. Door de aanwezigheid van verharding en de gebouwen, kan een dergelijk archeologisch vooronderzoek niet adequaat uitgevoerd worden. Omwille hiervan wordt een **programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek** opgesteld. Dit uitgesteld vooronderzoek zal het hypothetisch hoge wetenschappelijk potentieel moeten aftoetsen aan empirische data omtrent de bewaringscondities en de aardkundige gesteldheid. Het potentieel op kennis- en datavermeerdering van het terrein zal zodoende afgewogen kunnen worden. Dit uitgesteld vooronderzoek zal starten met een landschappelijk bodemonderzoek om de bewaringsomstandigheden en eventuele verstoringen in kaart te brengen. Indien het terrein voornamelijk uit verstoorde en vergraven gronden bestaat, of als er voldoende buffer kan gegarandeerd worden t.o.v. de geplande werken, kan het terrein mogelijk (deels) vrijgegeven worden zonder vooronderzoek met ingreep in de bodem. Bij een goed bewaard bodemarchief, dienen de verdere onderzoekstappen van het vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen te worden.

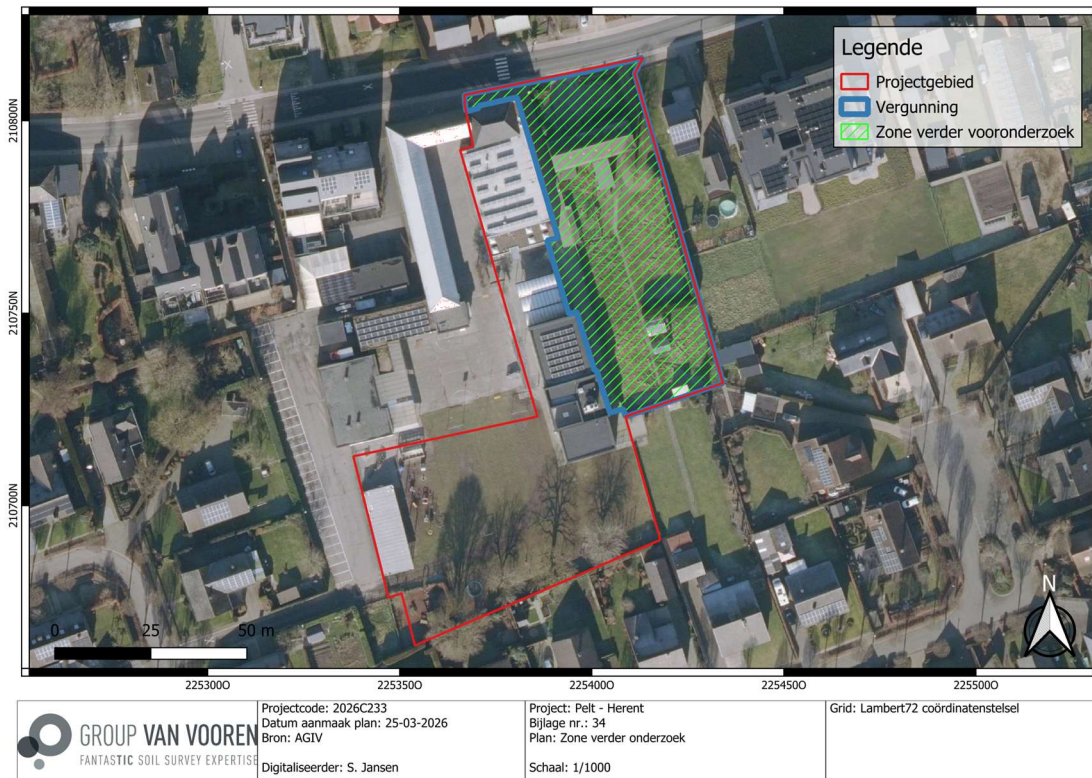

Fig. 1.36: Zone advies vervolgonderzoek geprojecteerd op de meest recente luchtfoto (2025) (© AGIV).

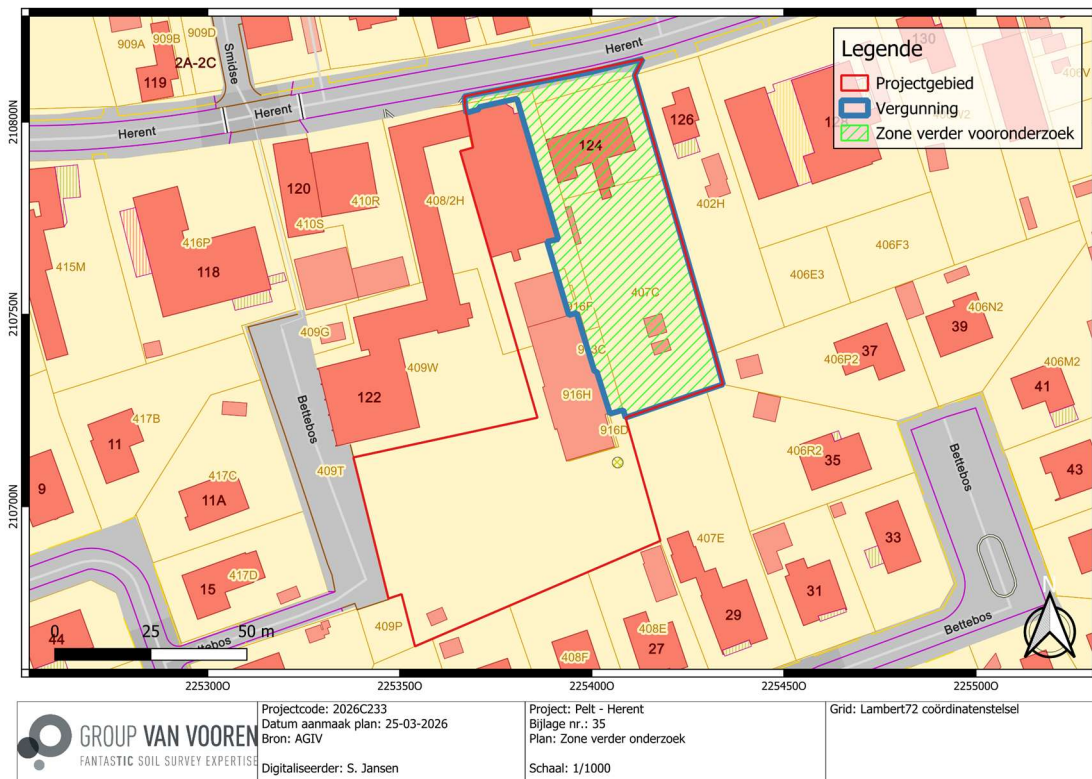

Fig. 1.37: Zone advies vervolgonderzoek geprojecteerd op het kadaster (© AGIV).

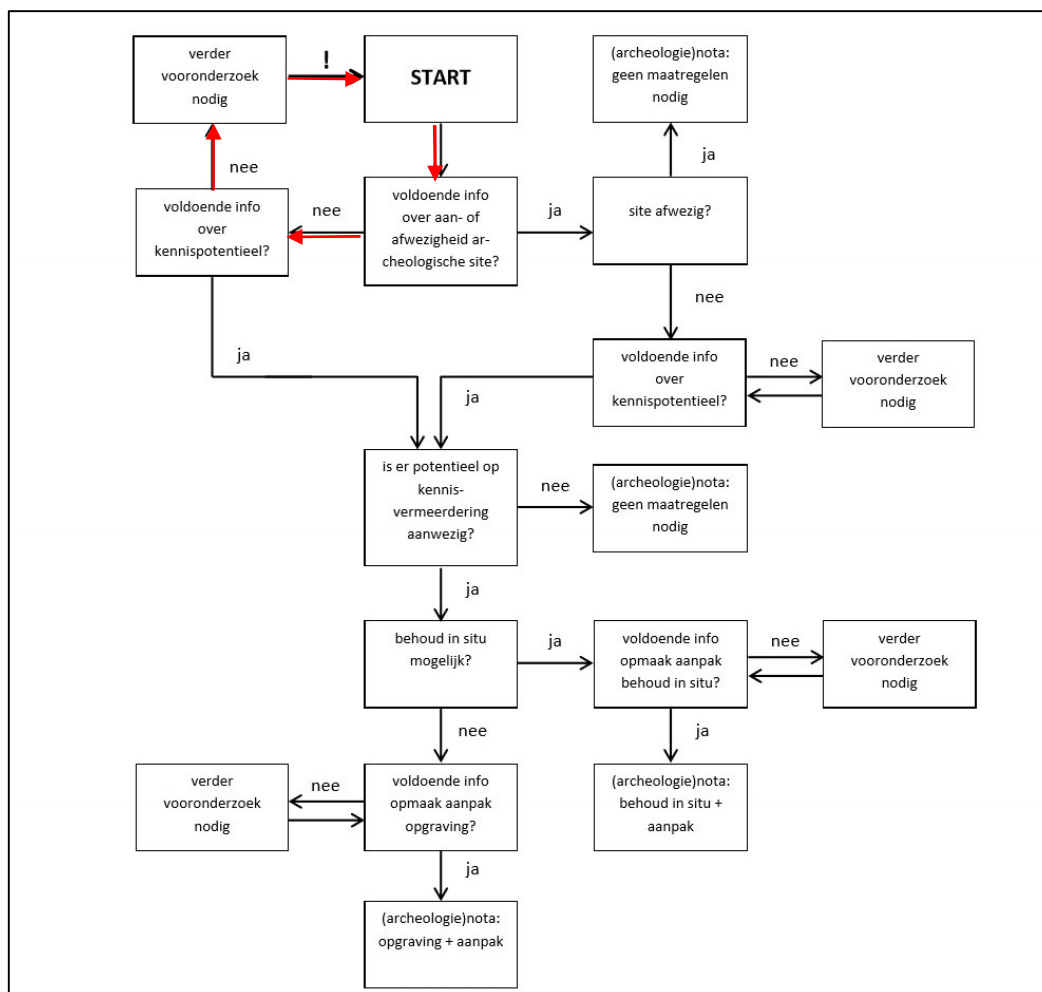

Fig. 1.38: Beslissingsboom uit hoofdstuk 5.2 van de Code van Goede Praktijk 4.0 (@ agentschap Onroerend Erfgoed).

2.5 Synthese en beantwoording onderzoeksvragen

Uit het bureauonderzoek blijkt dat er een verwachting voor archeologische waarden uit de Steentijd t.e.m. de Nieuwe Tijd geldt binnen de contouren van het projectgebied. Gezien het gebrek aan systematisch onderzoek in de omgeving, is het kennis- en datapotentieel van een eventuele archeologische site zeer hoog. Daarenboven zijn er paleo-landschappelijke en bodemkundige elementen die wijzen op mogelijk zeer gunstige conservatiefactoren. Deze bewaringsomstandigheden zijn immers cruciaal voor de wetenschappelijke waarde van de site, voornamelijk dan voor steentijdsites. Indien er *high density* sites aanwezig zijn zullen deze bij een goede bodembewaring zich mogelijk *in situ* bevinden. Zonder goede bewaring verliezen dergelijke sites immers hun wetenschappelijk potentieel. Het bureauonderzoek laat echter niet toe uitspraken over te doen over de effectieve bodemgesteldheid, waardoor een landschappelijk bodemonderzoek noodzakelijk is. Een dergelijk bijkomstig onderzoek laat toe om de paleo-landschappelijke en lithostratigrafische gesteldheid van het terrein te evalueren en aanwezige verstoringen in kaart te brengen. Op basis van deze extra informatie kan dan een correctere inschatting gedaan worden inzake de mogelijke volgende onderzoekstappen. Zo zal bij een goede bodembewaring – minstens een B-horizont die wijst op een (deels) bewaarde paleobodem – een steentijdtraject dienen opgestart te worden voor het opsporen en evalueren van lithische artefactenconcentraties, waarna een proefsleuvenonderzoek dient uitgevoerd te worden ter opsporing van grondsporensites.

Beantwoording onderzoeksvragen:

- **Kan de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende gestaafd worden?**
De afwezigheid van relevante archeologische waarden en sites kan niet afdoende gestaafd op basis van het bureauonderzoek. De kans op een verstoord en versnipperd bodemarchief is reëel, maar er is te weinig empirische data voorhanden om dit met zekerheid te stellen.
- **Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?**
Tot op heden werd er binnen de contouren van het projectgebied nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Uit de historische gegevens blijkt dat het terrein in de tweede helft van de 20ste eeuw bebouwd werd.
- **Zijn er indicaties voor bodemverstoringen die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?**
De kans is zeer groot dat de 20ste-eeuwse bouwwerkzaamheden een verstorende en schadelijke impact hebben gehad op het bodemarchief. Er is echter te weinig informatie voorhanden om dit met zekerheid te stellen. Indien de gebouwen niet onderkelderd zijn en er een dikke antropogene humus A-horizont aanwezig is, kan de impact op de conservatiefactoren beperkt geweest zijn.
- **Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen (gehad) hebben op de gaafheid van het bodemarchief, c.q. archeologische sporen?**
Hypothetisch tonen de aardkundige gegevens een hoog potentieel op een gaaf geconserveerd bodemarchief. Gezien de gunstige landschappelijke ligging voor steentijdsites en grondsporensites, zal een dergelijke bodembewaring gunstig geweest zijn. Niettemin vervalt dit hypothetisch potentieel volledig wanneer de 20ste-eeuwse bouwactiviteiten diepgaande verstoringen hebben veroorzaakt.
- **Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?**
De geplande aanleg van de parking, met KWS-verharding, betonstraatstenen en groenzones, veroorzaakt over vrijwel het volledige terrein grondwerkzaamheden met dieptes tot ca. 40–60 cm-mv, lokaal dieper bij boomaanplant. Hierdoor moet worden uitgegaan van een quasi volledige verstoring van het bodemarchief.
- **Wat is het wetenschappelijk potentieel van de aanwezige sites?**
Indien er een gaaf geconserveerd bodemarchief aanwezig is, wordt het wetenschappelijk potentieel van eventueel aanwezige sites het gebrek aan systematisch onderzoek in de omgeving als zeer hoog ingeschat.
- **Kan er een vrijgave zonder bijkomstige maatregelen geopteerd worden of dienen er maatregelen te worden voorgesteld voor een eventueel behoud *in situ* van een aanwezige archeologische site? Hoe kunnen deze maatregelen afgedwongen en gecontroleerd worden?**
Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek lijkt vervolgonderzoek m.b.t. dit projectgebied nuttig en noodzakelijk, om het terrein verder te waarderen/evalueren en een mogelijk vervolgtraject op te starten.

Bibliografie

Literatuur

DEVILLE, T. & S. HOUBRECHTS. 2017: *Breugelweg te Overpelt (gem. Overpelt), Archeologienota met beperkte samenstelling*. ArchePro, Hasselt.

Websites geraadpleegd in maart '26

www.geopunt.be

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.onderderadar.be

<https://inventaris.onroerendergoed.be/>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

Ondertekening

TEC nv staat voor een kwaliteitsvolle aflevering van haar resultaten en onderzoeken, onder de voorwaarden zoals overeengekomen met de opdrachtgever. Aangezien TEC nv de informatie, aangeleverd door de opdrachtgever of derden, niet onafhankelijk kan verifiëren dragen deze informatie-leveranciers de verantwoordelijkheid voor de accuraatheid en de volledigheid van hun informatie.

Dit verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit verslag mag niet vertaald worden, behalve door of in opdracht van Terra Engineering & Consultancy nv.

Voor verdere inlichtingen over voorliggend rapport kunt u contact opnemen met ons kantoor.

Sint-Truiden, 27 maart 2026.

Hoedanigheid	Naam	Handtekening
Auteur + Erkend archeoloog	Alexander Doucet	#SIGN_ADO
Nagelezen en goedgekeurd door + Erkend archeoloog	Ward Decramer	#SIGN_WDC
Teamleader Sint-Truiden	Maarten Dingenen	#SIGN_MDI
Naam van de operationeel verantwoordelijke TEC nv	Stijn Minne	#SIGN_SMI
Naam van de persoon die TEC nv rechtsgeldig kan vertegenwoordigen tegenover derden	Kristof Van Vooren vv LRJ Van Vooren Gedelegeerd Bestuurder	#SIGN_KVV